

REDACTIA
FR. AULICH (ADAM)
ORNAMENTUL
Anstro-Ungaria
n fl. 10; pe 1/2
6; pe 1/4 de an
); pe 1 lună fl. 1.
de Duminică pe
m fl. 1.50.
România și străinătate
e an 40 franci.
scripse nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)
INSERTIUNILE:
ae 1 sir garmond: priua-datã
7 cr.; a doaua oarã 6 cr.;
a treia-oarã 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sânt a se plăti
înainte.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.

Alții!...

Sub cuvânt că trebuie făcută noua
lucială în „averea națională“ dela
noi, adică în redacția „Tribunei“
„Foi Poporului“, se știe că dl
... a stricat prietenia cu bărbați
... în lupta națională au dovedit și
... și curagiu. S'a dat astfel na-
... la certuri cari deși s'au mai
... totuși nu e zi să nu arate ce
... ne-au stricat.

Nu întrebăm de astădată cine e vi-
... vat.

Trebuie să spunem însă un lucru.
Starea nefericită în care a ajuns
partidul național român, atât de fal-
... odinioară, e mărturisită de însași
... cari se cred mai în drept a se
... conducătorii națiunii.

Fără îndoială, deci, că dacă lucruri
... se petrec, măsuri de îndreptare
... mai înainte de ori-și-cine acești con-
... ducători sânt dator să iee.

Tot așa: dacă răul, în loc de a
... descrește, se lăfeste pe zi ce trece,
... răspunderea o au tot cei dela con-
... ducere.

Ear' că răul se întinde, dam mai
... la vale câteva dovezi.

Mai zilele trecute am primit dela
... un tânăr brav, care învață în străin-
... tate o scrisoare dureroasă. Tinerul
... arată starea desnădăjduită în care se
... află: n'are cu ce să-și plătească acolo
... școala, n'are din ce trăi. Ear' acest
... tânăr a fost și este un strguincios
... luptător național, prin mintea sa ageră
... a adus cinste numelui românesc.

Pentru a scăpa de perire, ne-a ru-
... gat să ne îndreptăm către prietenii
... noștri, și să-i trimitem fiecare cât
... putem.

Ieri am primit o alta scrisoare de
... acest fel, dela un capelan osândit,
... pentru afaceri naționale, la șease luni
... temniță.

Eată ce ne scrie:

„Sânt un capelan sărac, cu 3 copii.
... Vă rog să binevoiați a deschide o co-
... lectă spre a veni în ajutor familiei
... mele, care a rămas acasă în cea mai
... mare mizerie și suferință.

Vai de noi însă, când am ajuns ca
... prin astfel de colecte să susținem
... pe cei căzuți jertfă în lupta națio-
... nală. Și mai ales vai de cel-ee se
... vede silit să ceară ajutor în acest
... fel. Nu pentru-că ar fi rușine să
... ceară, căci toți sântem datori să ve-
... nim în ajutorul lui, ci pentru-că știm
... cât trebuie să îndure păua-ce poate
... primi câte ceva. Sântem foarte

greoi, noi Românii, când e vorba să
... ajutam pe un frate ajuns în strim-
... toare.

Așa, că dacă ar fi fost să se sus-
... țină martirii în temnița din colecte,
... acolo ar fi perit. Singură țărâtimea
... doar s'a arătat cu sufletul mai cald,
... trimițând la Brașov lucrurile de casă,
... cari sortindu-se, au dat o frumoasă
... sumă de bani.

Prin colecte nu se pot susține deci
... luptători căzuți jertfa.

În acești doi ani din urmă, așa știm
... noi, mulți luptători naționali au sufe-
... rit temnița, lăsând acasă în grele su-
... ferință familia: unii abea au avut cu
... ce să plece la temniță și din ce să
... trăiască acolo. Au fost căror li s'a
... dat osândă fără ca cine-va să-i fi apă-
... rat.

Lucru firesc, că asemeni oameni
... numai oțeliți n'au putut să iasă din
... temnița, ear cei din jurul lor d'asemeni,
... numai însuflețire nu vor mai fi având
... pentru cele naționale.

Noi știm însă, că odinioara alt-fel
... era. Cei prigonii aveau către cine să
... se îndrepteze la zile grele: era un
... comitet național, care impricinaților
... rânduia aparători, ear celor osândiți
... da ajutoare.

Am întrebat și întrebăm eară:

Mai avem oare aierca comitet națio-
... nal, lucrează el pentru întărirea rân-
... durilor și se gândește el la cei mai
... mici, căzuți în luptă. — ori întreaga
... lui muncă e cersitoria pe aici și pe
... dincolo de a mai prelungi astfel ago-
... nia așezămintelor pe cari atâta le-a
... tot adus în... „rânduială“ că fără
... proptele streine de mult li-s'ar fi cân-
... tat prohodul?

Prietinii noștri au și ei partea lor
... în averea națională. Mai ales foile,
... în cari azi se batjocoresc frunțași,
... de ai noștri au fost întemeiate. Cei-ce
... le conduc azi, n'au dat nici un ban
... și nici cu o slova nu le-au îmbo-
... gațit.

Pe semne că de aceea s'au și pus
... pe cheltuiala fără socoteala.

De aceea punem și întrebările de
... mai sus.

Vorba e însă că și până la răspuns,
... vedem că răul se întinde ear' dela Sibiu
... nici o leuire, trebuie deci ca alții să cu-
... gete și ce nu se face din Sibiu: rân-
... duială desăvârșită în cele naționale, să
... se facă în alte părți.

A mai aștepta în starea desnădăj-
... duită de azi, e să te faci părtaş cu
... cei cari partidului național li sapa mor-
... mânt.

Bănffy și diplomația. Fiind într-una din
... sedințele din urnă ale Dietei interpelat din
... partea lui Apponyi în chestia războiului greco-
... turec, baronul Bănffy înainte de a răspunde,
... scriu foile din Pesta, s'a repezit până la
... Viena, să iee informațiuni și să-și formu-
... leze apoi răspusul, care se așteaptă acum
... cu mare interes.

† Ioan Ghica. Ziarul „Liberalul“ aduce
... următoarea știre tristă.

„Marele patriot și bărbat de stat Ioan
... Ghica, a încetat din viață azi dimineață,
... la moșia sa Ghergani.

„Cu Ioan Ghica se stinge încă una din
... puținele figuri mărețe ce ne-au mai rămas
... din marea generație căreia se datorește
... renașterea popoului român și constituirea
... României moderne.

„Partidul liberal, la a cărui întemeiere
... înălțare și glorie a luptat neclintit timp de
... o jumătate de veac marele patriot, unește
... regretele sale profunde cu acele ale țării
... întregi.

„Perderea sa e un doliu național.

Sinodul eparhial din Caransebeș.

(Raport special al „Tribunei Poporului“.)

Sedința a II-a

ținută în 20 Aprilie 1897 la 6 ore.

După deschiderea ședinței presiulul desig-
... nează secretarii pe Dr. Tr. Badescu, David
... Terfaloagă din cler; ear' dintre mireni:
... Ioan Marcu, George Bogoeviciu, Dr. Petru
... Ionescu și Toma Haneș. Neputându-se pre-
... senta protocolul ședinței I, spre autentificare
... se amână și se porcede la verificarea mem-
... brilor: se verifică 50 deputați ear' zece
... fiind parte alegerea atacată prin protest,
... parte din unele greșeli de formă observate
... la actele electorale, nu se verifică.
... Se aleg toate comisiunile și fiecareia se
... dau actele spre studiere. După acestea
... anunțându-se ședința proximă pe 21 Aprilie
... la 11 ore, ședința se închide.

Sedința a III-a

ținută în 21 Aprilie 1897 la 11 ore.

După deschiderea ședinței să autentice
... protocolul ședinței prime.

Comisiunea verificătoare face propunerea
... să se verifice deputații: Nicolae Scipione
... în cercul Zribești, Aureliu Drăgan, Alex.
... Popoviciu, Trifon Miclea, după prezentarea
... credenționalului; apoi Dr. Alex. Mocioni.
... Dr. Stefan Petroviciu, Martin Tapu, Zeno
... de Mocioni.

Referentul comisiei bisericești Dr. Petru
... Corneanu cetește raportul general comi-
... siunii, care se ia spre știință. Același ra-
... portează petițiunea preotului Turnea din
... Târnova, care cere reducerea parohiei
... vacante și darea sesiunii în folosință. Ce-
... rerea nu se încuviințează, dară venerabilul
... Consistor e rugat a-i da un ajutor. Prea-
... envioșia Sa dl Filaret Musta dă deslușiri.
... anume chiar acum cercetarea este în cur-
... gere ca să se înființeze o a II-a parohie
... și abia atunci, când se va dovedi, că aceasta
... este imposibil, se va reduce.

Dr. Petru Mladeiu vorbește pentru redu-
... cerea parohiei, aducând motivele însemnate.

Dr. Coriolan Bredicean face propunerea,
... că petițiunea să se transpună Ven. Con-
... sistor, pentru a face cercetarea necesară,
... studiind starea actuală a comunei, că la
... proximal sinod eparhial să vină cu o prn-
... punere hotărâtă.

Să primește.

Același aduce la cunoștință rugarea lo-
... cuturilor din Bozoviciu, cari cer întregirea
... parohiei vacante.

Să dă consistorului spre a rezolvare.

Ven. Consistor comunică cuvântarea P.
... S. Sale ținută către M. Sa cu ocaziunea
... deschiderii porților de fer, cât și răspusul
... majestatic.

Se ia la plăcuta cunoștință.

Dr. Petru Corneanu raportează despre
... rugarea lui Dr. Petru Tepeșag pentru în-
... ființarea unei parohii în Vârșeț.

Dr. Popoviciu arată cu motive puternice
... necesitatea înființării unei parohii în Vâr-
... șeț și propune, ca Ven. Consistor să facă
... în timpul cel mai scurt pașii necesari și se
... înainteze la Congresul național bis. pro-
... punerea, ca sediul grotopresciteral să se
... transpună din Costeiu în Vârșeț. După o
... discuție mai îndelungată, se hotărăște, ca
... parohia să se înființeze, dacă locuitorii
... contribuiesc la salarisarea parohului cu
... 300 fl., și se îngrijească de capelă și de lo-
... cuinta parohului.

Ne mai fiind altele de pertractat, anun-
... țându-se ședința proximă pe după amezai
... la 4 ore, ședința se închide.

Sedința IV-a.

Ținută în 21 Aprilie, 1897, la 4 ore p. m.

Se cetește protocolul sed. II-a și se au-
... tentică. Se prezintă diferite acte.

Comisiunea școlară prin referentul seu
... Ioan Pinciu aduce la cunoștință raportul
... general al senatului școlar.

Se ia spre știință.

Dr. Alex. Mocioni constată, că numărul
... copiilor deobligați pentru frecuentarea școa-
... lei a scăzut aproape cu 20%. Cere deslu-
... șiri în privința aceasta, pentru-că astfel să
... se afle mijloacele pentru îndreptarea ace-
... stui rău.

Ioan Ionașiu, răspunde că cauza princi-
... pală este lipsa de învățători și arată, că
... în mai multe comune din cauza aceasta
... învățământul elementar a dat îndărapt.

Dr. Coriolan Bredicean arată, că ar fi salu-
... tar dacă preoții s'ar ocupa mai serios cu ca-
... techisarea și arată necesitatea exortației;
... întreabă mai departe, că se dă raport de-
... spre materia propusă în religione, despre
... ținerea exortației și despre cercetarea bi-
... sericii?

După o discuție mai îndelungată se pri-
... mește propunerea comisiei cu adausul
... dlui Dr. Alex. Mocioni, ca în viitor școlarii
... deobligați să cerceteze școala, ca să se
... evite scăzământul de 20%.

Același raportează și aduce la cunoștință
... sinodului eparhial propunerea corpului pro-
... fesoral dela institutul pedagogic pentru în-
... ființarea școlii de aplicație.

Propunerea se primește votându-se suma
... de 140 fl.

Comisiunea financiară prin raportorul ei
... Virgil Tomici referenza asupra raportului
... general al consistorului diecesan ca senat
... epitropesc.

Se ia la cunoștință.

Același raportor referenza asupra prelimi-
... narului diecesan pro 1898.

Preliminarul se primește.

Același referenza asupra rugării preotului
... Pavel Magdescu, care cere o remunera-
... țione anuală de 50 fl. pentru catechisatiune.
... Cererea nu se încuviințează.

Asemenea referenza asupra rugării preo-
... tului David Terfaloagă, pentru a i-se da
... un ajutor personal.

Nu se poate satisface.

Sinodul archidieceșan.

Sedința a III-a (4 Maiu)

După autentificarea protocolului ședinței a II-a, presidiul prezintă credenționalul deput. Aug. Nicoară, care se predă comisiei verificatoare; mai departe se acordă concesiunile cerute deputaților R. Furduiu și D. Coltofeanu pe timp nedeterminat.

Venind la ordinea zilei propunerile independente, deputatul Dr. D. P. Barcianu propune de urgență, ca comisiile sinodale și birourul sinodal să fie îndrumate a lua referadele respective în protocoalele sinodale drept concluse numai lucruri de însemnătate notorică și încât se poate se grupeze obiectele de aceeași natură de așa, ca unul și același conclud să nu se repeteze ca în trecut (și cu deosebire de 1889 Incoaci) sub nrii curenți diferiți. Neadmițându-se, în urma observărilor presidiale, urgența, propunerea s'a extradat spre studiere și raportare comisiei organizatoare; a doua propunere a deputatului Dr. Barcianu, ca consistorul să fie îndrumat a prezenta un elaborat privitor la înființarea unei școli centrale confesionale, care se servească și de școală de aplicație pentru elevii seminarului „Andreian”, secțiunea pedagogică — s'a extradat comisiei școlare.

La propunerea comisiei verificatoare s'au declarat verificați deputații: I. de Orbonaș, cav. Pușcariu, G. Dănilă, Dr. Ivan, Dr. E. Draia, Ios. Pușcariu și Val. Bologa (fără credențional); s'a mai verificat alegerea deputaților Dr. I. Cristea și Dr. Ios. Blaga din cercul S. Sebeș, contra căreia s'au înaintat 4 proteste și anume al mai multor alegători din Pianul inf.; a pretorului Ioan Henteș din Sebeșul-săseș, a preotului Z. Murășanu contra alegerii efectuate în Căcova, Receu și Călnic, a căror protocoale n'au fost subscribe în ziua de alegere, și a mai multora din Răchita, în care nu s'a ținut sinod parochial. Verificarea s'a făcut pe motivul, că chiar luate în considerare voturile protestate, nu s'ar altera rezultatul alegerii, ear' încât pentru neorânduilele dovedite, actele — cu excepția protestului lui Z. Murășanu, care ca preot și ca aparținând altei parochii prin urmare nefiind competent — se transpun consistorului spre cercetare și eventuală pedepsire a celor vinovați. La actul de alegere din cercul Bistrița, s'a încins o discuție mai lungă, în decursul căreia pe lângă propunerea comisiei verificatoare, ca alegerile, neexistând protest, să se verifice, s'a propus din partea deputatului Dr. Șenchea, care dovedește cu cifre, că comisariatul consistorial a nimicit mai multe protocoale dovedite de mai puțin defectuoase și a acceptat în favorul deputaților provăzuți cu credențional mai multe protocoale dovedite de defectuoase, în urma cărora s'au lipsit de credențional deputații cercului, ce ar fi intrunit peste 1400 voturi și azi cercul este reprezentat prin deputați cari au intrunit ceva peste 700 voturi ca alegerea să nu se verifice, ci actele să se predea unei comisii spre cercetare. Această propunere ne fiind spriginită de majoritate s'a verificat alegerea deputaților Dr. E. Cristea și a lui Iosif Popescu, ear' consistorul se îndrumă a aduce instrucția relativă la alegerile de deputați în consoanță cu regulamentele sinodale și congruale.

Deputatul Dr. E. Cristea (ales în 2 cercuri) optează cercul Sebeș, ear' consistorul se îndrumă a pune la cale întregirea cercului Bistrița.

După discuțiune mai îndelungată s'a verificat și deputații cercului Făgăraș (Dr. I. Turcu și Dr. Șenchea și ai Solnocului (Dr. Buzura și Dr. Fărcaș), după aceea ședința se ridică anunțându-se cea proxima pe mâine Mercuri orele 11 din zi.

Sinodul eparchial.

Sedința V-a

Arad, 5 Maiu.

Cu cea mai mare bunăvoință, dar' nu se poate face o dare de seamă.

Raportorul comisiei bisericești ne citește o mulțime de date statistice privitoare la secta nazarinilor, apoi despre darurile făcute în vicariatul Orășiei Mari.

Ar fi de dorit ca pe viitor asemenea rapoarte consistoriale să se tipărească și să se împartă deputaților. Citirea lor în ședință este plictisitoare, n'ascultă nimeni ci deputații ori conversează ori se plimbă pe coridor.

Sedința VI.

Arad, 6 Maiu.

Secretarul Dr. Pop (Tinca) citește procesul verbal al ședinței a IV și Dr. T. Popescu pe al ședinței V.

Dr. M. Bocșan și N. Zigre fac unele observațiuni referitoare la stilizarea procesului verbal.

Dr. Ign. Pap observă că nu este uniformitate în felul de a se redacta procesele verbale: al d-lui Dr. Pop este pe larg, ear' al dlui Dr. T. Popescu i-se pare că prea e sumar.

Mai vorbesc și domni Rotaru, G. Popa, V. Mangra, V. Pap, Lengeru, Dr. T. Popescu și ear' dl Ign. Pap, perzându-se astfel o oră întreagă, ceea-ce constată și P. S. Sa dl Episcop.

Presidiul anunță că s'a depus la birou petiția d-lui V. Mangra de a fi integrat în postul de profesor seminarial.

Se intră în ordinea de zi.

Dr. P. Truța reasumă cele zise ieri despre crearea fondului preoțesc. Face cunoscute măsurile luate de consistoriu în această privință.

Citește cele două circulare episcopale, în cari se dă povața preoților cum să facă pe la sate colecte de naturale (grâne) pentru crearea unui fond, și cum să combată secta nazarinilor.

Circularele sunt primite cu: „Să trăiască!”

Se citește apoi proiectul de statut privitor la crearea fondului preoțesc.

Asupra propunerii raportorului se încinge o discuție, la care iau parte domni Em. Ungureanu, Dr. N. Oncu.

P. S. Sa dl Episcop își arată și S. Sa părerile în privința aceasta, și anume: să se sporească fondul preoțesc, ear' nu să se facă fond ștolar, căci atunci țeranii n'ar mai da preoților stola. Arată urmările funește ale bunei gratificări preoțești: cei cari s'au văzut bine dotați, au neglijat afacerile bisericești, s'au slăbit astfel obiceiurile și bunele moravuri bisericești și naționale chiar. Așa de pildă, în Bucovina preoții, plătiți bine de stat, nu dezvoltă activitatea pe care ar desvolta-o când ar fi avertați numai la popor.

Dr. Ign. Pap combate ideile exprimate în privința asta de consistorul orădan.

Dr. Dr. Oncu vine cu contra propunere la propunerea comisiei (să nu se înființeze adecă fondul ștolar).

Dr. Rotar vorbește în acelaș sens.

Se citește petiția unor fruntași din Pecica (între ei T. Orga), cari denunță pe preoții lor că fac cele mai mari neregularități pentru a-i despoia de dreptul electoral.

Citirea acestei petiții este primită din partea Sinodului cu desaprobari la adresa acelor preoți.

Dr. Ungureanu spune că comisia hotărîse să propună cercetare din partea consistorului și apoi să refereze Sinodului, dar' dl raportor n'a însemnat asta (murmure).

Se primește propunerea dlui Ign. Pap, cu adausul dlui Dr. Oncu, și anume:

Să se facă cercetare de către consistor și să se refereze de urgență Sinodului, care

și exprimă reprobarea față de purtarea nevrednică a preoților din Pecica

Se naște o vie discuție asupra verificării dlui Beleş, unde dl Mangra a provocat o declarație a P. S. Sale dlui Episcop, care zice: *Dacă dl Beleş este membru într'un sinod parochial, nu putem nici noi din punct de vedere bisericesc să-l lipsim de dreptul ce se leagă de calitatea d-sale de membru în sinod parochial. Este deci eligibil și în sinodul eparchial.*

Se ridică apoi furtună în afacerea verificării dlui Goldiș.

Dr. Rotar, propune în numele comisiei neverificarea.

Dr. Ign. Pap, este pentru verificare.

Se naște un tumult.

În cuvântul însuși dl Goldiș, care își laudă „activitatea” de 30 ani.

Între membri se aud strigăte înversunată.

O viue altercație și schimb de vorbe a fost îndeosebi între dl V. Babeș și I. Goldiș. Acesta din urmă se plângea că a trebuit să îndure mult de o zile, că i-s'a strigat: *Uite, colo stă bătrânul păcătos!*

Presidiul abea poate ținea liniște.

Dr. I. Goldiș își ia pălăria și vrea să plece. Se resgândește însă și rămâne. Nimeni nu sare în apărarea lui.

Ședința se ridică, în mijlocul celei mai mari agitațiuni, deoarece-ce timpul este înaintat.

După amiază.

La ordinea zilei verificarea lui Goldiș.

Dr. Mladin (într'o limbă românească poetică, de ține rușine să auzi astfel de vorbire) susține verificarea.

Probabil vrea să se achite astfel de învinuirea ce i-s'a adus într'o foaie unguirească, unde era prezentat ca ales al... ultraștilor.

E de observat de altfel, că spiritele sunt mai potolite: înainte de amiază chiar adiecți de ai dlui Episcop se ridicau cu oare-care șgomot, când dl Goldiș vorbea despre „meritele” sale și singur își susținea verificarea, — acum s'au liniștit.

Dr. V. Mangra, nu vrea să se rostească asupra afacerii din punct de vedere al formeii ei din motive bisericești cere invalidarea alegerii dlui Goldiș.

Cere însă întâiu o lămurire dela domnul Episcop.

P. S. Sa dl Episcop răspunde aceleiași lucruri spuse azi dimineață despre dl Beleş.

Dr. Mangra propune deci, ca această alegere să nu se verifice, ci să fie dată spre rezolvare sinodului episcopesc.

Dr. Pagubă cere închiderea discuției și votarea nominală.

Dr. T. Ceantea e pentru verificare.

Dr. V. Babeș, luând drept punct de plecare votul unanim al consistorului metropolitan care a osândit aspru atitudinea nerespectuoasă către biserică a dlui Goldiș, care s'a dat unealtă celor cari lovesc în biserică noastră, într'o frumoasă vorbire arată că ce desastroasă impresie s'ar face când verificând acum pe dl Goldiș, s'ar da privilegiu lunei să zică: eată, sinodul desminte consistorul metropolitan, sinodul n'are nimic contra celor cari desesvesc biserică!

Dr. M. Veliciu. Causa este dureroasă. Avem însă mângâierea, că noi n'am contribuit la ivirea ei. Individul, al cărui mandat se contestă, s'a pus în chip vădit în contradicție cu sfânta biserică, a profesat credință străină. Ei bine, ce va zice poporul, ce efect se va face asupra lui, ce vor zice preoții de pildă, când s'ar verifica acest individ. Dar atunci de ce i-am cere unui învățător ori preot să se poarte bine, când la adresa unui vicar n'am avea cuvinte de reprobare?

Cere, ca și dl Mangra, să nu se verifice, ci să rămâne în suspensă.

Dr. Rotaru răspunde tuturor celor cari au combătut propunerea comisiei.

Se pune la vot propunerea dlui Ign. Pap cu un adaus al d-lui V. Babeș, care zice: să se verifice, fără a prejudeca însă prin aceasta hotărîrea ce va aduce consistorul episcopesc cu privire la partea canonică a chestiunii!

Votează pentru verificare următorii: F. Ardelean, V. Babeș, M. Bocșan, V. Beleş, T. Ceantea, C. Crăciun, G. Feier, P. Filip, T. Filip, Dr. C. Groza, I. Groza, C. Gurba, A. Hamza, C. Lazar, N. Mladin, P. Milescu, El. Moga, V. Pagubă, Dr. T. Popescu, G. Popovici, I. Pap, V. Pap, N. Roxin, P. Șerb, P. Truța, Dr. Trăilescu.

Ear' contra: Iustin Ardelean, Fl. Dumă, I. Lengher, Dr. Eug. Mocsonyi, V. Mangra, D. Negreanu, Dr. N. Oncu, Dr. N. Oprea, Dr. I. Pap (Tinca), P. Pap, P. Rotar, R. Raicu, Aurel Suciu, Ioan Suciu, Em. Ungureanu, M. Veliciu, T. Putici.

Va să zică 26 pentru și 17 contra.

Urmează la rând protestele înaintate contra alegerii d-lui R. Ciorogar (cercul Aradului).

Protestele tradează pe părintele M. Bocșan: sunt cu exclamări și vorbe late, zic că dacă nu se strică alegerea, vor recurge la măsuri extreme!

Iscăliți sunt niște oameni d'alde Zab Vasile din Gai, I. Bozgan și alți asemenea ipochimeni.

Apoi se cetește protestul, iscălit de d-nii Dr. N. Oncu, Aurel Suciu și Dr. G. Popa, contra alegerii d-lui Pagubă.

Este acuz vestitul circular hazliu de tot! Se produce un ris general, când dl Putici, cu glas tare, cetește acest act umoristic. Taica Moise poate fi mulțumit.

După ce aproape o oră s'au cetit acte, comisia propune validarea d-lui Pagubă și Petrovici din Nădlac.

Dr. Oncu. Se ridică contra ticălosului obiceiului de a se aduce, în proteste, în discuție banca „Victoria”, care n'are a face nici cu treburile bisericești, nici cu cele politice, cum se afirmă în protestul oamenilor d-lui M. Bocșan. Răspinge cu indignare aceste infecte apucături, a căror sorginte o cunoaște. Aceasta este un atac mișelesc.

Nu-l mulțumiește nici propunerea comisiei verificatoare. Nu se poate trece la ordinea zilei peste cele denunțate. Trebuie a se face lumină, căci de pretutindeni se denunță nemaipomenite nelegiurii.

Cere deci o anchetă, un exmis al Sinodului, care să cerceteze abuzurile.

Dr. M. Bocșan zice, că la spatele său stă... experiența. „Eu, zice, am fost interesat și jaluz de constituțiunea bisericească, deoarece am cetit „Telegraful Român” Nr. 125, că tinerii nu se interesează de biserică”. A mai cetit și o snoavă într'o altă foaie, și d'aceea a făcut adresa vrînd să nu lase în rătăcire turma.

Și așa mai departe, vai de cei siliți s'asculte aceste excursiuni de logică...

P. S. Sa dl Episcop îl provoacă să nu facă personalități, ci să fie obiectiv.

Dr. admoniază și a doua oară.

Ședința se ridică, fiind orele înaintate.

După o discuție lungă, azi, Vineri, dl Pagubă a fost verificat ear, încolo s'a primit propunerea d-lui N. Oncu de a se trimite comisariatul Sinodului să cerceteze neregularitățile, respingându-se astfel propunerea arhidieșană a comisiei verificatoare, care voia să dea mandat d-lui avocat Petrovici, pentru care numai Nădlacianii au votat și care nici credențional nu are.

Propunerea s'a primit cu 22 voturi contra 10, după ce au vorbit pentru propunerea comisiei d-nii Lengeru și P. Rotar, ear' contra d-nii M. Veliciu, N. Zigre, V. Mangra și Dr. Nicolae Oncu.

„când și a învățătorului român!“ — Marcu, secretar; Ionaș, președinte.

Adunarea generală a întâmpinat cu dragoste frățească această telegramă între urări să trăiască!“

Președintele T. Ceonța, face cunoscut, că între oaspeții prezenți d-nii Dr. N. Oncu și Dr. I. Suciș, s'au înscris de „membri ajutoari.“ — Să trăiască!! —

După aceasta a urmat o frumoasă și succasă prelegere practică din „frângerile vulpei“, predată cu elevii de dl George Stan, învățător interimar la școala de praxă din seminar.

La gratulat și Reuniunea — îi gratulăm și noi. —

A urmat apoi voluminosul „Raport general“, despre activitatea biroului, a comitetului și a reuniunii cercului în decursul anului 1896/7. cetit prin secretarul I. N. Ștefu, și predat unei comisii de 3 spre cenzurare.

Isprăvile lui Beliczay.

După cele publicate în prețitul jurnal „Tribuna Poporului“ protopretorul Beliczay Sándor, văzând că înșelăciunile și faptele lui ilegale sunt descoperite, în anul 1897 Aprilie 15 a recurs la protecțiunea agentului Herz Iózsef nr. 1 și a subagentului Csumpe Teodor, rugându-i ca în ziua aceasta, ca zi de trg de săptămână în Beiuș, să umble prin piață, să agrăiască pe toți țoșii și actualii primari comunali, — de cari se temea, că cu ocaziunea investigațiunii vor fasiona adevărat, — să-i ducă la ospătărie, să-i ospeteze, și să-i înduplece pentru a nega, că au cumpărat pe bani primăria.

Lui Csumpe Teodor i-a și succes după multe rugări a-l îndupleca pe Mașcaș Petru, fostul primar în comuna Feneriș, precum și pe mai mulți locuitori de acolo și apoi ducându-i la ospătăria numită „Crișma de Peatră“ (Küpcinze), s'a așezat cu dinșii în fruntea mesei, la o masă mare în mijlocul salei, i-au ospătat cu rachiu, bere și cu vin.

Cu această ocaziune Csumpe Teodor a dat și câtră Mașcaș Petru următoarele: „Așa e bade Petrucă, că d-ta nu ai dat pentru primărie nici un crucer la protopretor, și așa-i, că d-ta poți depune jurământul cu sufletul curat pe aceasta?“ la ce Mașcaș Petrucă răspunde: „Pot pune jurământul, că în anul 1894 am dat pentru primărie prin agentul Herz Iózsef protopretorului Beliczay Sándor 40 fl., din care sumă de bani d-ta d-le Csumpe mi-ai replătit azi 20 florini“.

Un trăsnet nu făcea mai aspră lovitură asupra subagentului Csumpe Teodor, ca declarațiunea badei Petrucă.

Mașcaș Petrucă însă, ca om de omenie nu a voit a ține cei 20 fl. la sine, ci sub nr. 46, ca deposit judicial a depus banii a perceptoratul regesc din Beiuș, și actele referitoare la depunere le-a așternut la judecătoria regescă de aici, unde sunt în protocolate sub numărul 2277/897.

Mașcaș Petrucă indignându-se de aceste fapte mărgave ale protopretorului și a tovarășilor lui agenți, dînsul, precum Popa Moise și Ispas Pavel, fruntași din comuna Feneriș, și foști antiști comunali, au dat următoarea declarațiune, carea vă rog să binevoiți a o publica în toată extensiunea sa. (Vom publica-o în ult număr. Not. Red.)

Faptele ilegale ale acestui protopretore sînt enorme, le comite în continuu începînd din anul 1876, când și-a pus prima dată piciorul în acest nefericit cerc, — însușirile lui mărețe au fost în continuu minciuna și înșelăciunea; nu a căutat la dreptate numai să-și vadă realizat scopul mărgav de a-și câștiga banii pe ori-ce cale; de 21 de ani în continuu a răspândit demoralizațiunea și corupțiunea, și nu este om în tot

cercul, care să nu fi auzit de mai mulți ani despre șarlataniile acestui sansculotte.

Poporul dela sate, locuitorii orașului Beiuș, cu un cuvînt toți oamenii nu vorbesc azi despre alta, — decât despre faptele acestui șarlatan, arată cu degetul spre el și spre agenții lui; — notarii toți se consultează, că ce ar fi de făcut, cum l-ar pute mîntui.

Notarul Csumpe fi este cel mai mare părtinitor, nulitatea aceasta nu știe încă că ethiopol nu se poate spăla de negreala sa nici cu săpunul întregii lumi.

În secolul al 17-lea un ethiopol din armata turcească din întemplantare a devenit captivul unui aligarchă din nordul Ungariei, acesta a dat poruncă servitorilor sei, ca pe acest nefericit captiv, să-l spele cu săpun până va fi pelea albă pe el, — servitorii au împlinit porunca barbară, urmarea a fost, că pe ethiopol a plesnit pelea, și a murit de dureri.

Așa face și Csumpe cu ethiopol Beliczay Sándor; voeste a-l spăla de murdării și îl înecă mai tare în ele.

În 1897 Aprilie 18, adevă în ziua Paștilor catolice, a mers la Beliczay Sándor un amic bun al seu de naționalitate maghiară, — în chilie erau numai amicul și protopretorul, — amicul l'a gratulat pe protopretor cu ocaziunea aceasta, poftindu-i, ca Dumnezeu să-l țină mulți ani fericit în cercul Beiușului ca protopretor, la ce Beliczay Sándor mulțumindu-i a zis: bine vorboști, numai că valahii vorbesc altcum, ei voiesc să mă trîntească din oficiu, pentru-că sum patriot!

Ce ironie! Beliczay Sándor vorbește despre patriotism, omul corupțiunii cutează a se numi pe sine patriot, acel om, care despre patriotism nici idee nu are, care semne de patriotism și adevăr nu a dat nici-odată, acela om vorbește despre patriotism, care e cufundat cu totul în noroiul păcatelor sale murdare! — Să știe Beliczay Sándor, că nu se atacă naționalismul și patriotismul dînsului, ci în interesul public s'au dat și se vor da publicității enormele fapte ilegale săvîșite de dînsul în cercul Beiușului, se dau publicității faptele celui mai ticălos și nemernic oficiant, ce poate numai fi în țeară. Se publică din interes comun, ca să se desinfecteze odată aerul, care l'a infectat dînsul de 21 ani. Au fost în cercul acesta pretori de naționalitate maghiară, cari prin caracterul și procedura dreaptă a lor și-au dobândit încrederea și respectul tuturor locuitorilor cercului, dar' acest om fără conștiința sufletească, acest protopretor urgisit nu și-a putut câștiga stima nimănu.

Și acest protopretor Beliczay Sándor știindu-și păcatele, nu cutează a intenta proces de presă, ci după descoperirea murdăriilor sale face tot mai tace, are cutezanța de a mai sta în fruntea cercului administrativ din Beiuș, care cerc e cel mai vast și cel mai împoporat dintre cele 17 cercuri ale comitatului Bihor.

Poftim și pretindem dreptate, ca să nu fim lăsați și pe viitor victimă acestui protopretore desbrăcat de simțemintele umanității!

Csumpe Teodor și Corbu Ioan au fost la Arad, ca să știe, cine e autorul articolelor publicate în „Tribuna Poporului“, de unde au venit rușinați; să știe dar' ca eu subscrisul sînt autorul.

Totodată pe domni Csumpe Teodor și Corbu Ioan li fac atenți la următoarele: Domnule Csumpe Teodor!

Să știi, că direcțiunea financiară e în Oradea-mare, și domnul Faust tot mai trăiește.

D-le Corbu Ioan!

Să știi, că comanda regimentului de infanterie nr. 37 se află în Oradea-mare, și va avé datorința a descoperi pe cale oficială baza amicitiei sincere, ce există între d-ta și protopretorul Beliczay Sándor.

Deocamdată numai atîta am voit a aduce la publicitate: date însă am destule, căci izvorul e nesecabil.

Voiu vedé, cum va decurge investigațiunea, carea se va începe în 10 Maiu atunci ne vom orienta, că ce-i de făcut,

Beiuș, 1897 1 Maiu.

Cu toată stima fiind:

Ioan Nistor.
locuitor în Beiuș.

Axentie Severu.

De pe Târnavă.

„Pentru a cărui drepturi am incins și purtat în tinerețe sabia, am plîntat și ținut de coarne plugul, am încercat a învîrti negoțul și comerțul și acum la bătrînețe, când nu mai am putere a continua acelea, seriu, seriu și voiu serie până voiu mai pute ține pana în mână; voiu scrie, că, după ce toate sînt pierdute, să reinvie, să se înalțe și să strălucească numele, onoarea și gloria neamului românesc“, zice tribunul Axentie Severu, în Răspuns la „Cartea Neagră“.

Mare bucurie și multă bărbăție au stîrnit aceste cuvînte ale bătrînului Axentie Severu, în locul nașterii sale Fréua. Și mare curagiu au stîrnit tuturor aceluora, cari aparțin scump neamului nostru românesc.

Da, acel cărunt bătrîn, carele pentru adevăr, dreptate și onoarea națiunii române a luptat cu sabia, periclitându-și viața. Și acum, când arma aceasta este prea grea pentru dînsul, apăsându-l mulțimea anilor, serie și va serie, până va mai pute ține pana în mână.

Oare cui nu-i va salta inima de bucurie la auzul acestor cuvînte? Oare cine dintre vitejii noștri români nu s'ar trezi din somnul său?

Să nu mă depart de obiect; — acel sat, în care se află un mic număr de Români, este situat pe partea stîngă a Târnavei-mari și spre dreapta rîului Visa. Majoritatea locuitorilor o formează Sașii.

Cu toate, că Românii sînt în minoritate și cu toate că ei sînt mai săraci, totuși într'ale culturile sînt mai înaintați; dovadă sînt studenții, cari sînt la școli străine, de părinți săraci, trăind cum pot, și meseriașii. Studenți sînt trei, unul în Blaj, altul în Elisabetopole (sau Ibașfaleu) și unul în Sibiu, apoi unul, ca pedagog în Blaj. Meseriași sînt trei și doi tipografi, unul la „Tribuna Poporului“ în Arad și altul la „Telegraful Român“ în Sibiu. Eată deci, ce pot face oamenii cu bună-înțelegere. fie și săraci.

Toate acestea s'au împlinit la îndemnul ziarelor românești, și acum la cuvintele acestui mare bărbat și mai tare s'au stîrnit simțemintele iubirii de tot ce e român.

În cartea sa răspuns la „Cartea Neagră“, se poate vedé străduința unui adversar maghiar, ca să deosească o națiune, care totdeauna a dat semne de vitejie înălțatului împărat, care cu cea mai mare bărbăție s'a luptat pentru libertate, dreptate și egalitate.

Nu i-a succes însă, pentru-că eată un bărbat român încărunit de povara anilor, carele scoate la iveală o carte în Brașov, răspuns la „Cartea neagră“, făcînd astfel contra adversarului pofitor.

Această carte vrednică de cetit are un înțeles foarte frumos formulat și foarte bine enarat și este vrednică de cetit de toți Românii, dela opincă pîn' la vladică și dela notari pîn' la consilier.

Pentru isprăvirea acestei cărți venim a-i aduce o mulțumită neștearsă din inima noastră, zicînd: Trăiască bătrînul Axentie Severu! dee D-zeu, ca să poată duce calea apucată în îndeplinire. Lungească-i D-zeu ani mulți și fericit.

I. D.

PARTEA ECONOMICĂ

Intrebuințarea gunoiiului.

„Gunoiiul este baia de aur a economului,“ după-cum zice foarte adevărat un proverb economic; baia, care răvarsă pe cele mai multe locuri îndestulare și belșug în economie. De aceea întrebuințarea lui trebuie să se facă totdeauna cu multă pricepere și înțelepciune, căci dela modul și timpul întrebuințării lui atîrnă mai totdeauna și rezultatul recoltelor economice.

Gunoiiul pomilor de pildă nu se poate face ca al celorlalte sîmînturi la suprafața pămîntului, căci printr'o asemenea gunoiiie nu s'ar pute ajunge mai nici un rezultat de „Doamne ajută“ cu deosebire la pomii mai bătrîni. La pomii mai tineri se poate face și o gunoiiie la suprafață, căci tot mai poate străbate mustul și la rădăcini, dar la cei bătrîni nu poate străbate mai de loc, fiind-că rădăcinile lor sînt prea groase și sînt prea afunde prin pămînt.

Gunoiiul pomilor mai bătrîni se poate face mai cu succes atunci, când toamna sau primăvara săpăm un șanțuleț rotund, ca de un rînd-două de hârleț, la marginea pînă unde credem, că s'au întins rădăcinile. Pămîntul s'au gliile de iarbă scoase din acela le punem la o parte, ear' șanțul îl umplem cu gunoiiu de cel putred. În starea aceasta se lasă apoi gunoiiul, dacă e pe toamnă, pînă pe primăvară, ear' dacă e primăvara pînă când încep pomii a înflori ca adevă să poată pătrunde bine mustul din gunoiiu la rădăcinile mai subțiri sau fi-roase ale pomilor. În unele grădini, gunoiiul se mai poate înlocui și cu mustul aceluia, care încă se poate conduce prin anumite canale la rădăcinile lor.

La noi nu prea gunoiesc oamenii pomii în modul arătat, de aceea apoi nici poamele nu se prea fac cum se cade și în toți anii. În unele țări, cum e de pildă în Țeara-Nemțească bună-oară, deși pămîntul e mai rău și mai sterp ca pe la noi, așa că pomii pe unele locuri se cultivă pe niște dealuri și munți înalți, totuși se gunoiesc în tot anul pe toamnă, și economii acela de multe-ori suie gunoiiul cu corfa pe cap, numai ca să-și poată gunoii pomii cum se cade.

Gunoiiul proaspăt nu este așa bun la gunoiiul pomilor, căci conținînd mai multe ciupercuțe de părăsiți, acestia pot să străbată cu mustul gunoiiului la rădăcinile lor și prin acestea sub scoarță, unde apoi se incuibază și produc diferite morhuri în coaja pomilor.

La cultura celor mai multe legume, gunoiiul proaspăt de asemenea nu prea e de recomandat, de aceea trebuie să se întrebuințeze mai cu seamă de cel putred sau descompus.

La cultura bucatelor se întrebuințază indeobste atît gunoiiul proaspăt, cît și cel putred. Cel dintăiu, adevă cel proaspăt, e mai bun la sîmînturile de primăvară, cum cucuruzul, cartofii, bostanii ș. a. ear' cel de al doilea, adevă cel putred e mai bun la sîmînturile de toamnă cum e: grăul și sîcara.

Gunoiiul proaspăt li strică grăului prin aceea, căci conținînd une-ori sîmîntă de tăciune, o altoește pe aceasta și în boanele sîmîntate în pămînt și astfel poate fi atacată apoi întreaga recoltă de tăciune, care după-cum se știe, este cel mai mare dăgman al grăului.

Gunoiiul dela oi și cai fiind mai cald e mai bun în pămînturile răci și lutoase; cel dela vitele rumegătoare pentru pămînturile năsipoas și văroase, ear' cel dela bivoli și porci, fiind mai rece, se recomandă în pămînturile mai grase sau humoase.

La vitele rumegătoare 100 chilogramme de balegi conțin cam 84 chlgr. apă și 16 chlgr. materii uscate; la cai 100 chlgr. balegi conțin cam 76 chlgr. apă și 24 chlgr. materii uscate, ear' udul cailor conține cam

90 chigr. apă și 10 chigr. materii uscate. Cel mai apăsător gunoiu este cel de bivoli și porci; cel mai bun și mai cu putere este cel dela vitele puse pe îngrășat, care se nutresc adecă și cu un nutreț mai bun.

Atât pe timpul când se rinește gunoiul din grajd, cât și până când se așează în grămadă, trebuie aruncat în grabă și cu grijă, ca să nu se prea risipească materiile nutritoare din el. Lucră deci tare greșit economii aceea, cari lasă grămada de gunoiu de o risipese porcii în toate părțile prin curte. Prin o astfel de neglijență, gunoiul de multe-ori se mucezește și și perde mai toată puterea nutritoare din el.

Gunoiul se transportează pe la noi la câmp indeobște atunci, când economul nu prea are alte lucruri economice înținse, adică: toamna și primăvara. N'ar strica însă, când s'ar indeletnici, ca să-l mai scoată și peste iarnă cu sania, când timpul e ceva mai moale și mai dulce cu deosebire pe locurile mai ridicate și deloase, unde cu carul numai cu mare greutate se poate transporta.

După-ce gunoiul se transportează pe locurile arătoare, acolo sau se face niște grămezi mai mari și acelea se acoper cu pământ, până când se risipește peste locul întreg, sau se risipește atunci îndată din care și după-ce s'a umplut locul de gunoiu, acela se ară apoi îndată, pentru-ca gunoiul să se poată amesteca și intrupa în pământul, pe care vom a-l îmbunătăți sau îngrășa. A face gunoiul transportat pe loc, numai niște grămezi mici, cum se îndatinează pe unele locuri, ear' acelea să se lase așa netinse în arșița soarelui și spălatur ploilor încă nu este recomandabil deoare-ce prin aceea evaporază și se imprăstie mai toate materiile nutritoare din el.

Cu cât un pământ este mai sterp și mai sărac de materii nutritoare, cu atât trebuie gunoiu mai bine și mai des, pentru-că s'a adevărit prin mai multe încercări, că pământurile mai sterpe și rele, cultivate cu grâu sau seacă, abia dau de două până în de trei-ori mai multă sămânță, ca cât a fost sămânță, pe când gunoite bine și la timp pot se dea de cinci până în șese-ori mai multă, ca cât a fost sămânță. Aceasta o și știu cei mai mulți din economii nostri, de aceea îi auzim de multe-ori zicând: „Dacă duci gunoiu la loc, D-zeu îți dă noroc”.

De aci ne putem explica foarte ușor, pentru-ce pe la noi în unele locuri nu se poate purta economia câmpului fără de gunoiu, și pentru-ce pământurile oamenilor fără de vite, care le lucră tot în parte sau pe plată se sărăcesc pe încetul de tot, așa că cu timpul nu mai pot da rodul așteptat dela ele.

Gunoiul se mai întrebuințează și pe fânețele naturale și măiestrite. În asemenea casuri acela se presară toamna sau primăvara din car și se lasă acolo, să se scurgă bine mustul din el în fânețele respective, cari apoi la timpul prinos dau de două-ori mai mult fân ca când se lasă negunoite.

Pe la noi întrebuințează economii gunoiul animalelor de casă pe pământuri mai cu seamă până când acelea au se sămână. Pe alte locuri însă au început economii a întrebuința anumite gunoaie minerale și pe sămânături, cari se zice, că sunt cu mult mai bune, ca cel provenit dela animalele de casă. Asemenea gunoaie se cumpără dela anumite fabrici, cari se ocupă anume cu prepararea și pregătirea lor.

În țările, care stau pe o treaptă mai înaintată de economie, economii harnici nu mai gunoesc pământul numai cu gunoiul animalelor de casă, ci mai întrebuințează încă și cenușa din oasă de pe la unele fabrici, găinașul paserilor de curte, escrementele de om, varul, sarea, potașa, ghipsul ș. a., care se presară pe sămânături. În țările acelea apoi și recoltele sunt mai bogate ca pe la noi, deoare-ce pe acolo, un loc bun de un hectolitră sămânță dă dela 12—15 hectolitru de sămânță! pe când la noi pe cele mai multe locuri abia dă pe jumătate atâtă și încă cele mai bune.

Să nu se prea mire dar economii nostri de pământ, când vor vedea ca mâne și pe la noi, că economii harnici, nu se mai mulțămesc numai cu gunoiul animalelor de casă sau „baia de aur” cunoscută până acum, ei mai întrebuințează chiar și alte gunoaie minerale mai merunte, numai ca pământul să poată da roduri tot mai bune și mai îmbelugate.

I. Georgescu.

Intrunire agricolă.

(Dare de seamă pentru „Tribuna Poporului”.)

(Urmare și fine.)

Alcătuirea de asemenea bănci este foarte ușoară, dacă fruntașii satului sunt pătrunși de zicerea scripturii „*Iubește pe deaproapele tău, ca pe tine însuși*”, și din iubirea aceasta purcezend, care cu avutul seu în ajutorul celor lipsiți, astfel că cei bogăți, cum s'a mai zis, însoțindu-se, stau buni unii pentru alții cu averile lor mai ales cu pământurile, pe care focul nu le arde, furii nu le înstrăinează și pe temelul pretului pământurilor, însoțirea în împrumut dela casse (bănci) mai mari (de pe la orașe) banii de lipsă pentru membrii însoțirii. Și e mare treabă a primi împrumutul atunci, când te arde la unghii și încă fără a petrece câte-o zi de lucru pe la oraș pe la agent (mijlocitor) cu câte doi chizeși (cavenți), pe care trebuie plătiți sau ospetați pentru osteneală. Apoi se mai întâmplă, că tu ai nevoie, să zicem, să-ți cumperi un vișlandru cu prețul de 30—40 fl., și prin urmare numai de aceasta sumă ai trebuință, dar băncile mai mari nu prea obișnuiesc a da împrumut sub 50 sau 100 fl., (împrumut peste 100 fl., se dau cu intabulație, cheltuind din greu la intabulare și destabulare) ear' tu, țărănule, încungiat de multe lipsuri, având suma de ceva sub 100 fl., mai cumperi una mai alta, ba te trezești de multe-ori, că n'ai cumpărat nici vișlandru și n'ai nici banii ear' când vine sorocul de plătit la bancă, pe care adeseori îi uiți — trebuie să-ți vinzi și celalalt vișlandru, cu care aveai de gând să însoțești pe cel-ce era să-l cumperi. Băncile mari, după chiar ținta ce o urmăresc, nu se îngrijesc, că tu cum folosești banii, și dacă ai garanție (chezășie) destulă, fără a te întreba: dacă ești sau nu risipitor, bețiv, cârtaș și altele, îți dau împrumutul cerut. Băncile sătești, în frunte cu cei mai chibzuți, mai bogăți și mai de treabă oameni din comună, vor și totdeauna se alege între cei-ce vrednici se arată a primi împrumutul și totodată vor îngrijii, ca împrumutul cerut să nu se facă mere-pere, ci să se întrebuințeze de așa ca să-ți faci lipsa și să-ți poți și agoniși atâtă ca se poți și replăti la cassă. Celor cunoscuți de stricați împrumuturi nu li-se vor da până nu vor da semne de îndreptare. Membri ai însoțirii pot fi toți locuitorii satului, majoreni, nepătați, neînglodăți în datorii și cari nu sânt membri la o altă însoțire, unde ar ave să răspundă (se chezășiască) cu averea sa. Va să zică e de dorit, ca la însoțire să între până și cei mai săraci, deoare-ce aceștia sânt mai lipsiți, un lucru acesta care a pus pe gânduri pe cei mai cu avere din pricină, că ajungând aceștia în majoritate, ar hotărî ei asupra averilor celor bogăți. Dar' dacă ne gândim, că chiar oamenii mai săraci dau întâietate bogăților la purtarea cămei cassei, sau dacă n'ar face-o, cei bogăți, văzând prăpastia, ușor pot eși din însoțire.

Ce nu a plăcut la început, mai ales celor bogăți, a fost, că la aceste însoțiri se cere, ca fiecare tovarăș să răspundă (chizășiască) cu averea sa. După lege însă (§-ul 232 al codului comer. ung.) perderile, ce ar fi, să împart în părți deopotrivă pe toți tovarășii (d. e. însoțirea are 100 membri și are o pierdere de 1000 coroane, se vine asupra fiecăruia 10 coroane); dar' perderi nici că ne putem închipui, câtă vreme, cum s'a mai zis: căpeteniile (direcția, comitetul de supraveghere și cassarul) să alegă dintre fruntașii satului, dintre cari, numai cassarul

va căpăta ceva plată pentru osteneală, dar' el nu poate fi membru nici în direcție și nici la supraveghere și așa nu e în stare să întrepreindă lucruri păgubitoare pentru însoțire. Pe scurt: direcția hotărăște, cassarul duce la îndeplinire, comitetul de supraveghere controlează și adunarea generală mai hotărăște despre tot ce crede de cuviință.

Ar fi prea obositor pentru cetitor a scrie toate câte le am auzit din rostul dlui secretar, și pe aceea mă mărginesc a aminti o pildă adusă de d-sa și adecă ne-a spus, că Reuniunea noastră a înființat până acum 3 asemenea bănci, una în Roșia-săsească cu 40 membri, alta în Apoldul român cu 70 membri și a 3-ia în Mohu cu 190 membri și ce am uitat să spun: membrii sânt datorii după lege a plăti la început 10 fl. odată pentru totdeauna, și u acești bani și cu împrumuturile făcute de banca sătească dela banca „Albina” etc., am început lucrul și din satele amintiteazi cei lipsiți nu mai vin la oraș după bani. Ne-a mai spus dl secretar cum într'o comună săsească s'a făcut acum sânt 20 ani o asemenea bancă, care azi are 40.000 fl. din cametele cărora se cumpără pământuri, vite se plătește darea întregului sat, se plătește învățătorul, se cumpără unelte economice și alte și ce e mai frumos, acum părtașii nu mai răspund cu averile lor, decât pentru sume ce s'ar lua împrumut de bancă și ar întrece peste 40 de mii fl. ce azi e averea însoțirii. Frumos a deschis dl secretar rivna săteanului de a-și pune banii sei spre creștere la banca din sat și așa omul nu are se fie îngrijat, că vor veni hoții să-ți fure banii sau focul să-ți ardă de pe la grindă și altele.

Spre a încheia trebuie să spun aci, că în urma vorbirii dlui secretar cei de față s'au hotărât să întemeieze o însoțire de credit sătească în Bendorf, la care s'au înscris 26—30 membri în frunte cu preoții, notarul, primarul etc. Observăm, că membrul comitetului „Reuniunii române agricole din comitatul Sibiu”, dl Dr. Aurel Brote directorul băncii „Transilvania” din Sibiu, a tradus pe românește cartea „*Însoțirile de credit după W. F. Reiffisen*”, ce cuprinde tot ce trebuie să se știe despre aceste bănci.

Cartea se află de vânzare cu prețul 80 cr., plus 20 cr. parte la comitetul Reuniunii și la „Tipografia” din Sibiu. Dela comitetul amintit se pot primi la cerere statutele în mod gratuit, cum și tipăriturile de lipsă. Bune treburi a pus la cale în satul Bendorf comitetul Reuniunii agricole și pentru membrii comitetului așa credem, cea mai bună răsplată ar fi, dacă lucrurile aceste bune roade ar da pentru împulatul nostru popor.

Dumnezeu să țină pe cei buni ai noștri!

Emanuil.

FELURIMI

Trei feluri de fidelitate. De pe timpul când cei trei stăpânitori Napoleon, țarul Alexandru și regele Frederic Wilhelm s'au întâlnit la Tilsit, se povesteste următoarea anecdotă:

Monarhii stăteau pe ziduri în fața mării și vorbeau de disciplina armatelor lor. Fiecare își lauda ostașii.

Napoleon, ca să dea o probă, chiamă un soldat. Acesta vine.

— Băiete ascultă tu poruncile mele?

— Da, Sire.

— Neconșionat?

— Da, Sire.

— Aruncă-te deci de pe zid în mare.

Soldatul a început să se roage, spunând că are acasă nevastă și copii.

— Am să port eu grija de ei! Enavant.

Soldatul salută, s'aruncă în viltoarea apei și se înecă.

Țarul a dat din cap, afirmând că soldatul francez totuși nu ascultă fără condițiuni, căci vorbește de soție și de copii. Țarul chiamă un soldat de ai săi.

— Cum te chiamă?

— Dimitri Ivanovici.

— Ești însurat?

— Da, taică.

— Bine, Ivanovici. Sări acum în apă. Soldatul rus sare și se înecă?

Acum regele Prusiei chiamă un grenadier.

— Iubitul meu zise regele. Chiar acum soldat francez și altul rus au dat dovadă

supunere și ascultare neconșionată și poruncă s'au înecat. Acum sări și tu în apă și te înecă!

— Sar, Majestate. Dar, vă rog, se întempe lucrul acesta pentru binele patriei?

— Nu.

Atunci dă-mi voe, Majestate, să nu mă runc în apă, ca să-mi pot servi și mai de parte patria și pe regele meu!

Bibliografie.

„BIBLIOTECA NOASTRĂ”

sub direcția lui E. HODOȘ.

Dorința d'a ceti cărți plăcute, folositoare și ieftine se arată în măsură tot mai mare la publicul nostru român. Am ținut seamă de această dorință, și luând înțelegere cu câțiva prieteni literari, am întemeiat publicațiunea „*Biblioteca Noastră*”.

Scrierile autorilor români, literatura populară și operele autorilor străini în traducere bine fugrijită, vor găsi loc în această „*Biblioteca*”. Se va îngrijii, ca pe fie-care lună să apară cel puțin un număr, cu prețul cel mai moderat posibil.

Se pot face și abonamente la „*Biblioteca Noastră*” pentru o serie de 5 și de 10 numere.

Seria de 5 costă 70 cr. sau 1 leu 75 de bani.

Seria de 10 costă fl. 1.40 sau 3.50 Lei.

Domnii aboneți primesc numerele franco imediat după-ce apar.

Abonamentele, și tot ce aparține „*Bibliotecii Noastre*”, se adresează la Caransebeș, către directorul publicațiunii E. HODOȘ.

Sub presă: lancu de Hunyad, de Ios. Bălan, cu două ilustrațiuni comandate anume pentru „*Bibl. N.*” — În pregătire: Simeon Balint, biografie cu un portret. Cestiuni de igienă de Dr. C. Popasu. Poftă bună, de Zoltă HODOȘ. Din amintirile unui vânător, de I. Turghenev, cu portret și o notă biografică.

— *Realități și visări*, novelete și schițe de *Septimiu Sever Secula*: O broșură elegantă și de un conținut interesant, apărută acum ca Nr. 1. din așa numita „*Biblioteca Noastră*”, sub direcțiunea d-lui *Rosa HODOȘ*, profesor în Caransebeș. Prețul broșurei e 14 cr. și se poate procura la directorul numitei bibliotecii în Caransebeș și la toate librăriile.

— *Românii în revoluțiunea lui George Doșa* (1514), studiu din istoria Românilor de peste munți, de *Septimiu Sever Secula*. Această broșură interesantă, privitoare la istoria poporului nostru s'a retipărit din „*Archiva*” din Iași și se extinde pe 33 pagini în format octav mare. În text are mai multe note și isvoare, precum și înfățișarea tablou al executării lui George Doșa din partea Ungurilor. — Pentru prețul de 85 cr. prin mandat postal se trimite franco tuturor doritorilor de-a ave o bună carte istorică și de un cuprins puțin cunoscut până acum pentru publicul nostru. A se adresa la autor în Bucu.ști, „*Hotel Imperial*” (Calea Victoriei).

— Au apărut 4 piese musicale, aranjate pentru cor mixt de *Val. Magdu*: „*Lorghina*”, cântec popular de prin părțile ungurene și bănățene (cuintet); „*Dorule, dorule*”, cântec popular de sub podgoriile aradane (cuintet); „*Nușca*”, pe melodia dansului „*Pe picior*” din Banat (sextet) și „*Foaie verde tiriplic*”, cântec popular de pe șesul Bârsei (cuintet). — Se află de vânzare la autor în Arad. Prețul unei piese e 25 cr. Comandate toate 4 piese d'odată 80 cr., plus 5 cr. porto.

Politica Românilor.

Tradițiunile. — Clericalism și naționalism.

Un Român, profesor, zice-se, în Franța, a ținut mai zilele trecute o conferință la Paris, în care în loc de a arăta durerile noastre și cele ce avem să îndurăm din partea stăpânirii ungurești, s'a apucat să critice politica noastră, zicând, că ar trebui să luăm parte la alegeri și învinuindu-ne, că facem politică clericală, care ar însemna adică a sta pe loc.

Privitor la această conferință, dl Bogdan Duică publică în „Liga Română” articolul pe care-l dăm mai la vale.

Tema indicată prin acest titlu ar merita desigur să fie obiectul unei amenunțite cercetări monografice. Originile acestei politici „clericale” care coincid cu întinderea politicii austriace asupra Ardealului, peripectivile ei, care prezintă un firesc paralelism cu curentele similare din celelalte provincii ale Austriei, întrucât ele sunt determinate de puterea centrală, ne-ar descoperi că istoria Ardealului alcătuiește foarte interesante capitole din istoria Austriei. Baronul Helfert, care-i un serios istoric și cunoscător al arhivelor vieneze, simțind din ele ce frumoase pagine s'ar pute scrie relative la Românii ardeleni în cadrul politicii imperiale, regrețată odată (în *Die österreichische Schule*) că lucrarea aceasta nu s'a făcut și nu se face. Lucrarea aceasta ar arunca lumina clară și asupra acelei politici, pe care dl Teodoru dela Paris crede că o poate judeca definitiv și după puținul material ce ne stă până azi la dispoziție.

Fără îndoială partea clericalismului nu-i neînsemnată în istoria Ardealului, dar' ea nu-i decât o parte. Clericalismul nu domină exclusiv. Și ori-cât de liber-gânditori am fi, istoria aceasta nu poate fi înferată cu vorba „clerică-staționară.”

Fenomenele, cari au îndemnat pe dl Teodoru, ca în conferința sa ținută la Paris să se plângă de clericalism în istoria Ardelenilor, nu sânt fapte pur bisericesti. De acest fel se țin numai o serie de fapte care marchiază întărirea confesiunii greco-catolice. Aceiași oameni, care contribuie la aceasta, desăvârșesc însă și progrese culturale și faptuese acte politice, care nu mai dau roade clericale. Nu era numai micimea numărului de oameni conducători pricina ca ei se găsească și în biserică și în școli, și în literatură și în politică, ci pricina era și faptul, că din momentul, în care Austria aruncă la 1700 o lumină în barbaria provincială a Transilvaniei, în decurs de 150 ani Românii înzadar au căutat să înjghebe alt corp, care să-i reprezinte, afară de biserică. Aceasta nu era posibil. Ideile vechi se bat în capete cu cele noue și în Ardeal, dar' se bat pe unicul teren al organizației bisericesti-naționale. Clericalismul, cultivat de Austria, nu putea să nu prinză teren, dar' el nu a dominat totul. Ba a produs și crize, pentru-ca a în tălnit de mai multe ori o opoziție tare.

Numai la început, până către 1740 el domină aproape necontestat de România.

Dar' fiind strașnic contestat de politicienii și confesiunile catolice, el nu poate să se întemeze bine. Când era să resufle mai ușor, i-se ivește în față episcopul Inocențiu Clain, care nu reprezintă „cel mult interesele clerului” — cum se exprimă darea de seamă asupra conferinței dlui Teodoru, apărută în „Tribuna” — ci și a celorlalte clase de Români, ale nobilimii și țărănimii, cerând pentru toate egalitatea, de care se bucurau aceleași clase la celelalte nații. Clain vorbește de drepturi „naturale” — cuvinte care răsunară deja în Apusul european ca „religie naturală”, etc., însă ideea aceasta nu se concretizează prin nimic lămurit, pentru ca să putem decide ce sferă îi dase el acestui cuvânt în aplicația lui asupra constituțiilor, politice.

Dar nu trebuie uitat un lucru. Nu trebuie uitată întrebarea: unde se afla în același timp mișcarea literară-liberală în Europa? Inocențiu Clain moare la 1751. În același an moare în Anglia lordul Bolingbroke, care întâia oară lovește cu știință și spirit în sistemul politic al bisericii și care condamnă pasivitatea politică. Pasivitatea aceasta o condamnă, după vechia pildă, și dl Teodoru ca urmare a politicii conduse de clerici și clericali. Dar Clain era activ, foarte activ și fără a ceti pe Bolingbroke.

Ar fi fost prea de vreme să cerem, ca noile mișcări să treacă așa de repede din Anglia până la Ardeleni. Ele făceau un drum mai încet, decât azi. Voltaire și Rousseau, reprezentanții francezi ai aceleiași direcții, mor aproape treizeci de ani după Clain. Aceste date cronologice arată, că nu era de așteptat să vedem în Ardeal deja în epoca lui I. Clain reflexe liberale, deși, din tot felul cum se prezintă Clain, eu nu mă îndoiesc, că el n'ar fi fost destul de receptiv pentru învior.

Clain cade jertfă unei crize produse de clericalism în unire cu nobilimea. Unei crize similare îi cade jertfă și Gr. Maior, pe care abia ténărul Iosif II îl scapă. Nu sânt semnificative aceste crize?

Tocmai crizele acestea au preparat terenul pentru a treia criză, în care asemenea este sigur, că liberalismul era persecutat de clericalism.

Mișcarea anticlericală primită din Anglia la începutul secolului XVIII ajunsese sub Maria Teresia în Viena, de unde avea să se resfringă și asupra Ardealului, în epoca lui Maior și Șincai. Până ce direcția anticlericală a putut ajunge să însemneze ceva și la Viena, trecuseră optzeci de ani de lupte literare și politice anti-clericale în Europa. Indată ce ea a prins în Viena, a aruncat scântei în toate provinciile habsburgice. Mișcarea luă aici caracterul suprematisării prin Stat a bisericii. Ideile formulate de Hontheim-Febrenius predominau spiritele. Intre papa și biserică se puneau ca controlor și corector — imperatul. Fără licența lumească nu se mai tipăreau ordinațiunile popești, sărbătorile se

micșorară; planul de studii pentru teologi și școale îl făcea guvernul (1).

Știm, că în timpul acestei învîrtiri a spiritelor și sistemului de guvernământ s'a reformat și vechiul catechism al lui Canisius, în sens anti-clerical, în toate acele părți principale pe care se răzema politica clericală. Reformatorul acestui catechism a fost Ignatie Felbiger, care a fost profesor și lui — Șincai, care-i atestă acestuia (în 1780), că a studiat bine metoda de catechizare după regulamentul cesaro-crăesc și care era omul anume chemat la Viena să învețe noua teorie reformată, noul drept reformat de Febronius. Șincai a fost elevul și aderentul anti-clericalilor. Acest lucru să nu-l fi știut și episcopul Bobb? Aceasta impregiurare să nu fi contribuit nimic la atitudinea dărjă ce o ea Șincai în Ardeal față de autorități bisericesti? Cred că este imposibil a răspunde cu nu.

Noua atmosferă se închiagă și în Viena. Toate mișcările liberale în felurile ei forme se întărește, între altele, și nu numai în Viena — ci și în Sibiu — și francmasoneria, care avusese un mare dușman (pe la 1740 — 1745) și în Coloniei, prelatul care făcuse unirea în Ardeal. Sub Iosif II francmasoneria răsufle ușor. În loja din Sibiu găsim printre francmasoni amici de-ai lui Șincai și Maior, găsim pe Eder și Sulzer și mai găsim pe doctorul de ochi și scriitorul român Ioan Molnar. Intre aceste persoane s'au stabilit de sigur și legături de idei. Eu voiu da două probe. Fratele lui Molnar este agitator anti-catolic, Popa Tunsu-Molnar, popă greco-oriental: dus la Viena, merge și frate-său doctorul cu el și îl mântue de judecăți și-i obține și o pensie, precum povestește Petru Maior. În această afacere doctorul Molnar este ajutat de Gaia, un român, funcționar înalt și aderent și el al noului sistem. Legăturile se ved de departe! Al doilea cas nu-i politic, ci literar. Papiu Harianu a publicat în biografia lui Șincai un apel al unei „societăți filosofesti a neamului românesc în Mare Principatul Ardealului” și notează că mai înainte Ungurii transilvani voiau să formeze o societate științifică având în frunte pe Bánffy de Losoncz, francmason și el. Ideia aceasta se produsese însă în loja francmasonă dela Sibiu, precum reiese aceasta din studiul lui Ziegler asupra lojei, studiu publicat în *Archiv für siebenbürgische Landeskunde*. Românii, care nu erau în loje, se găteau la 1795 să ajute, independent de ea, ideile pe care le profesă ea, răspândind o cultură „filosofică”. Literaților români să nu le fi vorbit de ea Eder și Sulzer și Molnar?!

Este evident că mișcarea anti-clerică începuse a-și face loc și printre Români. Șincai și Molnar sânt în

(1) Asupra acestor schimbări sunt de citit Beidtel, Untersuchungen über die kirchlichen Zustände in den österreichischen Staaten, începutul; și cercetările prelatului catolic austriac Brunner asupra istoriei secrete a lor. În Brunner se găsește și câteva pagini ce-i privesc direct pe Români, cari, între altele, erau descriși Papei ca fiind foarte ignoranți.

fruntea ei. Aripele lor bat însă puțin, deoarece-ce sub Leopold II și mai ales sub Francisc I se iau măsuri ca pretutindeni liberalismul să fie jupit de aripi. Și totuși nu trece mult timp și o altă erisă se produce la 1843, în care clericalismul este iarăși contestat: aici el stă în față cu Simion Bărnuț.

Și acum ne permitem a întreba: ar fi fost posibil ca o politică care se naște cu I. Clain și este înfruntată de oameni și scriitori ca Șincai și Bărnuț, să fie atât de clericală în cât dl Teodoru să se crează în drept, s'o condamne într'o conferință ținută la Paris? Este după expunerile mele lesne de înțeles, că liberalismul nu a fost atât de exclus din Ardeal, în cât dl Teodoru să mai aibă drept a zice că „pe de altă parte nu trebuie să se uite, că acel care a început agitația politică e un episcop și că clasele diriguitoare din Transilvania sânt fii intelectuali ai clerului. Se știe însă de ce spirit staționar e insufletită vecinic politica clericală, — în cât deși tot ce s'a făcut până acum în Transilvania, se datorește clerului, se poate întâmpla — cum se întâmplă obicei — ca acel factor, care a fost în stare să facă un pas spre progres, să rămână staționar și să împedice ori-ce alt progres?”

Din darea de seamă asupra conferinței nu vedem pe ce probe luate din viața Ardelenilor se va fi întemeiat acusa că politica lor este în pericol a deveni „staționară”. Numai cunoscând aceste probe am fi gata să ne ocupăm și cu semnificațiunea lor. Necunoscându-le trebuie să încheiem articolul, exprimând dorința ca adevărului să-i deschiză drum și dl Teodoru, de ale cărui bune intenții de altfel nu ne îndoim.

George Bogdan-Duică.

Ajutorul de stat.

A treia zi de sfintele Paști a anului curent noi preoți din tractul protopresbiteral al Beiușului ne-am adunat la o conferință preoțească în școala confesională greco-ort. română din Beiuș — care conferință însă, protopretorele Beiușului Beliczay Sándor avè de cuget să o interzică, cugețând că doară conferința e convocată în cauze politice și respective ca preoțimea să se decidă a lua ceva pași energici contra D-niei sale față de cele publicate până aci în „Tribuna Poporului”, precum ar trebui, dar' incredințându-se despre adevăr, s'a abținut dela intențiunea ce o avè.

Ce înseamnă ore când e omul așa frieos!

În acea conferință s'a decis facerea unei rugări respective a unui memorandum, către Il. Sa dl Episcop diecesan al Aradului și Veneratul sinod eparchial, cuprinzând în sine de o parte necasurile și neajunsurile preoților din acest tract sêrac, ce le sufer mai ales dela introducerea reformelor noué bisericesti-politice, — de alta parte nedreptatea ce ni-se face prin distribuirea ajutorului de

stat primit deja de Veneratul sinod eparchial ca rebonificare pentru perderile preoților.

Acel memorandum prin subscribul și prin Demetriu Seliștean, preot în Poșta s'a predat deputatului nostru mirean dl Paul Papp, spre a-l prezenta sinodului eparchial în sesiunea din acest an.

Preoțimea, — prin memorandumul subșternut — din acest tract, care e cel mai serac, unde în câte o comună nu a avut un preot mai mult venit ca 200 fl., și care acum a și mai scăzut prin introducerea reformelor politice bisericesti, nu cere ceea-ce doară nu 'i-s'ar pute da, ci în primul loc cerem ca din două parochii cari sânt mai în nemijlocită apropiere să se facă una, respective să fie adfiliate până atunci când se va pute face ceva și pentru subsistența preoților, ca astfel apoi încât-va să fie îmbunătățită și soarta preoților din Bihor, apoi în al doilea loc cerem ca ajutorul de stat să se împartă mai vârtos în acest tract și nu acelor frați preoți cari dispun de sesii parochiale și cari au parochii cu beneficii mai bune. S'a zis până acum că preoții din Bihor sânt cei mai nepăsători de tot ce e comun și că sânt cei mai neglijați. Da, a putut zice cine nu a meditat asupra vieții lor, și într'adevăr și străinii se uita cu desconsiderare la preoții de pe aici, căci preotul de aici e silit a se eschide dela toate convenirile sociale și a lucra toată ziua ca cel din urmă servitor pentru de a pute trăi de pe o zi pe alta, ear' nu de a-și pute procura cutareva foaie și a studia ca să-și nobilizeze mintea și inima. Apoi aceasta va fi tot așa și pe viitor, dar' încă doară mai reu dacă Veneratul sinod eparchial nu va lua în considerare acum rugarea noastră. Trebuie să aduc aceasta Veneratului sinod eparchial la cunoștință și pe aceasta cale, de o parte fiindcă am fost incredințat că și pe cale jurnalistică să rog în numele preoțimei adunate în conferența pe toți dnii deputați sinodali eparchiali, ca să iee în considerare rugarea subșternută aducând pentru preoțimea de aici un conclud satisfăcător, de alta parte o fac aceasta, pentru-că și din gura unui membru al scaunului protopresbiteral am auzit, — când a interpellat pe dl protopop Elie Moga, că cum de dînsul nu e împărtașit de ajutorul statului — zicend: „Voii vedea eu, mă voiu duce la protopretorele Beliczai Săndor și voiu isprăvi acolo“; deci eată, că dacă acum nu se va da nici o atențiune memorandumului subșternut, mulți preoți din Bihor se vor arunca în brațe străine și apoi perdem și poporul și atunci va fi mai rea rătăcirea cea din urmă, decât cea dintăiu. Ar fi de dorit însă ca preoții din toate tractele protopresbiterale să se adune în conferențe preoțești precum o dispune aceasta și P. S. Sa dl Episcop diecesan prin scrisoarea de datul 21 Noemvrie 1895 nrul 7164; dar' după modesta mea părere de câte-ori cere trebuința, și obvine ceva de a ho-

tări cu comitetele și sinoadele noastre parochiale, spre a lucra totdeauna în o armonie, cum spre pildă s'a întemplat și în anul curent, când au poftit inspectoratele regești a se declara comitetele că în ce chip voiesc a asigura pe învățator despre cuincuenalele cerute de lege și că doresc a primi acel ajutor dela stat ori nu!

În septemăna luminată am ținut conferența, învierea lui Christos deci să ne lumineze și pe noi, ca la olaltă în frație să lucrăm în via Domnului.

Feneriș, la 19 Aprilie (1 Maiu) 1897.

Cu profundă stimă:

Corneliu Foltuția,
preot ort. rom.

Petiția corpului didactic dela seminarul diecesan.

Corpul didactic dela institutul teol.-pedagogic ort. român din loc a petiționat la sinodul eparchial pentru ameliorarea dotației. În rugare domnii profesori arată, că în Arad unui profesor ti este cu neputință a subsista conform poziției sale sociale din salarul de 900 fl. Bani de cuartir, bibliotecă profesională nu există, ear' traiul este atât de costisitor, încât în această privire nici un centru cultural românesc nu poate rivalisa cu Aradul. Noi cari cunoaștem starea d-lor profesori și toate împregiurările locale, aflăm că cererea e echitabilă și justă; și numai mira ne putem, că corpul profesoral a avut atâta răbdare de a tăcut până acum.

În această chestie s'a adresat corpul profesoral și cătră consistorul diecesan, dar' a primit răspuns negativ. Este interesant decisiul consistorial adus în acest merit, nu pentru-că din el se vede, că Ven. Consistor încă recunoaște — tacite — că cererea e justă și basată pe adevăr, — ci pentru motivarea ei cu argumente lipsite de ori-ce temei.

Astfel se zice în rezoluția consistorială, că profesorii, partea cea mai mare, au și venituri laterale. Ce vor fi acestea? Doar' se face alusiune la averea privată a unuia sau altuia dintre profesori? Deși poate vre-un profesor are ceva avere privată — cei mai mulți însă nu au — dar' aceasta n'are a face nimic cu dotația profesorală. Sau a voit Ven. Consistor a face alusiune la ocupațiile secundare ale unor profesori? Este adevărat, că directorul seminarial și 2 profesori au și ocupațiuni secundare cu remunerație. Ei bine! Voeste Ven. Consistor să amelioreze soarta profesorilor în chipul acesta? Atunci fac-o cu toți profesorii, ear' nu numai cu unii, cu cei favorizați. A bună-oară la liceul reg. din loc să fi instituit catichet pe vre-un profesor — sau cel puțin pe un preot local, — ear' nu pe popa Cioara dela Micălaca, care, abstrăgend dela calificăție, dar' tocmai din cauza depărtării și afacerilor sale în parochie nu poate ține regulat exortații și ore de religione. Dar' ce să vorbim de liceu, când chiar la seminarul diecesan fiind în acest an școlastic un post profesoral, Ven. consistor incredințează cu substituirea nu pe profesori, ci pe un cancelist consistorial,*) care pentru 8 ore la săptămână primește remunerație anuală de 400 fl., — până-ce profesorilor și când au substituiri, nu li-se dă remunerație, ceea-ce e ne mai po merit la un institut.

Caligrafia, desemnul încă le propune un oficial consist., deși între profesori încă se află individ apt spre aceasta.

Dar' domnii profesori, pe cât știm, nici nu sânt așa încantați de ocupațiile secundare, pentru-că acelea tot-dea-una mult-puțin li abat pe profesor dela nobila sa

*) Dl I. Georgea, adus din altă diecesă de ginere oare-cui.

chemare, de aceea corpul profesoral cere îmbunătățirea salarului, spre a nu fi nici unul avisat la altfel de ocupațiuni.

Ven. Consistor își mai motivează rezoluția și cu împregiurarea, că la cas de ameliorare ar trebui sporit și salarul funcționarilor consistoriali. Dar' în ce legătură stau profesorii cu funcționarii consistoriali? De altcum este știut, că profesorul își începe cariera cu 900 fl., ear' domnii dela consistor cu 1200 fl., un salar, la care un profesor numai după muncă cu sudoare de 15 ani poate ajunge.

Când vedem atâta indiferentism și nepăsare față cu o corporațiune aleasă și onorifică dela cel dintăiu focal de cultură al diecesei, care corporație are misiunea de a lucra la ridicarea nivelului cultural al întregii diecese, trebuie să stăm uimiți. Cum vom pute pretinde dela aceia, cari luptă cu mizeria, ca să se dedice cu totul chemării lor sublime? Când astfel sânt tratați profesorii, ce să mai presupunem de sërmanii dascăli?

Sperăm, că Ven. Sinod va implini justa cerere a d-lor profesori.

Amicul culturii.

În atențiunea Ven. Consistor din Arad.

Am cetit și am auzit pe mulți învățatori plângându-se, că nu primesc spesele de conferență.

Că sânt acelea în toate satele preliminate, nu știu, dar' cred, că ar trebui să fie, pentru-că legea poruncește.

Dar' oare să se dee spesele de conferență și acelor învățatori, cari nu iau parte la conferențe, d. ex. învățatorul George Oașca din Pâncota, nu ia parte nici la o ședință și totuși i-se plătește.

Ce e de făcut?

Vă rugăm de răspuns.

În numele mai multora:

Ioan Binchiciu, meseriaș.

Învățătorii nostri.

Cu Nrul de astăzi începem a publica o amănunțită dare de seamă despre decursul *adunării generale* de estimp a Reuniunii învățătorilor nostri.

Conform programei, anunțată deja și de noi, învățătorii nostri s'au adunat în ziua îndatinată (Joi după Sf. Paști) des de dimineață în sfânta biserică catedrală, unde au asistat în corpore la „Chemarea Duchului Sfânt“.

După sfânta slujbă la Seminar, locul tinerii ședințelor adun. gen., unde s'a executat apoi întreaga programă, comunicată și în foaia noastră.

La „constatarea membrilor prezenți“ (Nr. 2 din program) s'a observat cu plăcere, că estimp au participat la adun. gen. cu mult mai mulți învățatori, ca în anii trecuți. Semn îmbucurător acesta, și dovedește, că învățătorii nostri tot mai mult se interesează de soarta „Reuniunii“ lor.

Față de cei absenți, considerând că mulți ar pute veni, învățatorul Nicolae Boșcai propune și adun. gen. primește a se staveri lista absenților și a se înainta la V. Consistor spre dispunere ulterioară.

Intr'adevăr nu înțelegem, pentru-ce învățătorii din comune mari ca: Șiria, Covăsinț, Pâncota, Agriș, Nădlac, Cănadul-Maghiar (de aici nici unul!) etc... nu iau în corpore parte la adunările generale?...

Sperăm că la adunarea gen. viitoare, sala seminarului va fi prea mică!

După aceasta s'a emis o deputație de 5: Ioan Ardelean, Paul Duma, Dimitriu Roman, Augustin Boțoc și Filimon Ardelean, ca să invite la adunare pe I. P. S. d-nul episcop; ear' până la reîntoarcerea deputației s'au încassat taxele restante și curente.

Intr'aceste sosește I. P. S. însoțit de p-rintele protopop Ig. Papp, între urări de „să trăiască“ și ocupând locul presidial, dl Ceonța ia cuvântul seu de deschidere după care salută de binevenire pe înaltul prelat.

I. P. S. răspunde cam următoarele:

„Cristos a înviat, dlor învățatori! Mă bucur mult văzându-Ve adunați și de astădată în așa număr frumos și Vă incredințez, că-mi zace la inimă soarta „Reuniunii“ D.-Voastră precum și a întregului nostru popor, în serviciul căruia stăm cu toții, și de bunăstarea căruia datorința sfântă avem earăși cu toții a ne îngrijii, căci mergându-bine poporului, ne merge bine și nouă; slăbind și perind poporul, slăbim și perim și noi. Pe cât de frumoasă și nobilă este chemarea D.-Voastră: de a crește și cultiva tinerimea-floarea poporului, pe atât de frumoase și nobile sânt și adunările D.-V., pentru înmulțirea cunoștințelor, căci cine știe și cunoaște multe, acela poate împărtași și altora multe.

D.-Voastră ca învățatori români confesionali trebuie să aveți pururea în vedere zisa marelui pedagog Ioan Amos Comenius că: „Creșterea trebuie să aibă două rece-rițe: „Creșterea religioasă și creșterea națională“.

„Norii grei ce amenință școala noastră națională confesională și maica noastră biserică, se nase din *nefericitul curent anti-religios*, ear' din acesta a isvorit curentul pornit în contra școalelor confesionale. Datorința noastră a tuturor este, dlor învăț., dela mic până la mare, a lupta din ruștiri pentru risipirea și dispărerea acelor nori grei.

Să grijim deci de ale noastre până când sântem în ale noastre, căci perzând casa și locul străbun, vom striga suspinând cu psalmistul: „Cum vom cânta cântare Domnului în pământ străin?“

„Să nu ne lăsăm seduși, d-lor învățatori. Să facem o mică paralelă între școala comunală și de stat, și între cea confesională și vom vedea deosebirea. E drept, prima se înfățișează mai avantajoasă și mai promițătoare, dar cu atât mai periculoasă pentru noi Români. La școalele comunale și de stat se aplică ori-cine, fără deosebire de religie și naționalitate; până când școala confesională e numai și numai a noastră, a Românilor gr. or., unde ne alegem noi din noi și pre noi: sântem în casa noastră, în familia poporului nostru!

„Să trăim și lucrăm deci mână în mână, umăr la umăr, în unire și armonie, căci slăbiciunile și împărechierile nu duc la fericire! Să lăsăm la o parte toate pretensiunile ambițioase, și să priveghiăm ca ori-ce întem-plate neprevăzută, să ne afe că sântem una! — Dacă unuia și altuia i-se face nedreptate, acela să nu meargă, să nu alerge cu jalba îndată la străin, ci să se întoarcă la autoritățile noastre și la V. C. și eu după putință voiu căuta ca toate jalbele să se vindece pe cale pacinică!“

Această frumoasă cuvântare, plină de sfaturi și învățături, a fost ascultată cu viu interes și primită cu însuflețite urări de „să trăiască.“

I. P. S. a vorbit pătrunzător, căci unii învățatori au lăcrimat la intonarea citatului din psalm: „Cum voiu cânta“ etc... *

La aceasta adunare generală au venit și o frumoasă cunună de oaspeți, dintre cari am notat pe Aug. Hamsea, directorul seminarului, Ignatie Papp, protopop-ref. consist., I. Cioara, preot, Micălaca, Dr. Nicolae Oncu, deputat sinodal, Iustin Ardelean, „Vulturul“, deputat sinodal, Dr. Ioan Suciu, avocat, Giorgiu Papp, profesor liceal, Iulian Vuia-Comloș, Petru Cipou-Luncșoara. Acești doi învățatori, membrii reuniunilor surori din Banat și Biharia, pres. T. Ceonța arătându-i adunării generale, aceasta li salută cu „să trăiască!“

Se cetește următoarea telegramă:

„Reuniunea învățătorilor Caransebeșeni salută cordial intrușirea învățătorilor a-ș-dani în adunarea lor generală. Sus prestigiul

Catastrofa dela Paris.

Mai ingrozitoare catastrofa n'a fost, în secolul acesta, decât cea de pe câmpul Cochin dela Moscova, când cu încoronarea actualului țar al Rusiei. Deosebirea este numai, că la Moscova au murit, în imbulzeala mare, oameni din popor, săraci. — După ce la Paris, în ziua de 4 Maiu, au ars și au fost dripite în marea imbulzeală peste 123 doamne din societatea cea mai înaltă și mai bogată.

Între acestea este și prințesa de Alençon, prințesa M. Sule Imperătesei noastre, înrudită și cu alte trei case împărătești.

Asupra felului cum s'a iscat focul în bazarul, în care damele din înalta societate vindeau tot felul de lucruri în scop de a strânge bani pentru călugărițele cari îngrijesc de bolnavi, se scriu următoarele:

La orele 3 a fost în bazar și nunțul papal, care a binecuvântat această întreprindere nobilă. După ce a plecat, târgul s'a mai rărit. În bazar, la cele 22 locuri de vânzare, mai rămăseseră, din 1800 persoane cam 1200. Și aceasta a fost un noroc, căci altminteri în imbulzeala mare ardeau încă și mai mulți.

La orele 5 un lucrător, care era ocupat la cinematograf, spuse baronului Mackau, că pânza care acopere bazarul a luat foc. Acesta îndată spuse celor din giurul său să se ducă, căci de vor striga foc, se va naște o imbulzeală și nefericire groaznică. Cine să-l asculte însă. Se auziră zeci de voci și se auzi o imbulzeală nemai pomenită. Ear în câteva minute tot bazarul era în flăcări.

Nenorocirea a fost, că bazarul n'avea decât numai două uși, și acestea strimate.

Își poate închipui ori și cine groaza celor din lăuntru și deserațiunea cu care căutau să iasă afară. Dacă s'ar fi putut ține înduială, fără îndoială, că nu cădeau atâtea jertfe. Așa însă zeci de inși au fost călcați sub picioare. Doi geandarmi, cari păziau o ușă, s'au găsit morți în mijlocul a vre-o 30-40 dame, cari se înghesuira în giurul lor, vrând fiecare să iasă cea dintâi. Unele au scăpat afară aproape în pielea goală. În lupta mare toate hainele lor s'au rupt; altele cu hainele arzând, încât au ars afară în stradă.

Toată noaptea s'a lucrat la scoaterea cadavrelor de sub ruine. Unele cadavre au fost recunoscute, altele însă nu, căci din unele numai onsele au rămas, altora le lipsește capul. Lucruri înfiorătoare! Teara înțreagă este în jale.

Președintele Republicii franceze, domnul Faure, a primit telegrame dela toți împărații și regii din Europa, cari toți își exprimă adâncă lor durere pentru înfiorătoarea nenorocire. Mai dureros este atins M. S. Monarhul nostru, cărui i-a perit între flăcări cumnata, femeie în vârstă de 30 de ani.

Între flăcări au perit și mulți copii, cari erau acolo cu mamele lor.

În toate bisericile din Franța s'au făcut slujbe bisericesti pentru amintirea celor perțiți.

O întimpinare.

Onorate Domnule Redactor!

Referitor la învinuirile ce mi s'au adus în anul de la 23 Aprilie st. v. a prețuitei țări ce redigăți, am onoare a vă trimite acest modest răspuns rugându-vă respectuos pentru de a-l publica în proximal număr a țării d-voastră:

Se afirmă, că în protopopiatul Pesteșului, care numeră 56 comune (adeverul e că sunt numai 54) și stă sub conducerea mea, s'au înființat și sunt astăzi 10 școli de stat. Adeverul este, că în 54 de comune de sub conducerea mea sunt numai 5 școli de stat și nu 10. În alte protopopiate din Bihor sunt mai multe școli de stat și totuși numai eu sum „păcătoșul” eu, care am protestat energetic la ministeriu în contra înfiin-

țării școlilor de stat, pentru ce am fost ajuns chiar sub cercetare criminală sub pretextul că aș fi agitat poporul pentru de a se opune în contra înființării școlilor de stat.

La punctul b, unde se afirmă, că la finele anului expirat 1896 cu ocaziunea alegerii de antistie comunată eu aș fi pregătit calea și în candidație au fost puși și octroați asupra comunei oameni de ai mei, etc. între cari numeră și Urs Flore. Aceasta învinuire e lipsită de ori-ce temei. Antistia de sub întrebare a fost aleasă la pofta și voința poporului, dovada, că a fost aleasă cu unanimitate. Adever e însă, că Urs Flore a fost în temniță, dar acesta a abzis, tot la îndemnul meu, fiind pătat pentru închisoare.

Referitor la cea mai gravă învinuire ce mi-se face, că adevăc poporul meu ar trece la confesiunea gr. catolică, declar din capul locului că aceasta născocire nu poate fi altceva decât efluxul unor creeri simțiti. Din această afirmațiune nimic nu corăspunde adeverului. Treaba stă altcum. Cunoscutul catolic grof Zichy Jenő care e proprietarul comunei, a promis unor oameni din comuna mea, că dacă se vor mi va da comunei un mare teritor de pășune gratuit. Sunt sigur însă, că chiar dacă „nobilul conte” își va împlini această promisiune, credincioșii bisericii mele, afară doară de câțiva oameni slabi de caracter (așa zicând neghina comunei), miși în veci nu vor să fie. Ei țin mai mult la biserică noastră dreptcredincioasă străbună, decât (aș pute jura chiar pe aceasta) chiar însuși dl. corespondent, care nu se știește pur numai condus de ura personală ce are față de mine a mă ponegi înaintea publicului românesc pe nedreptul.

Permite-mi, d-nule redactor, a vă ruga încă-odată ca să binevoiti a da loc răspunsului meu în „Tribuna Poporului”, după care am rămas asigurându-vă de deosebita mea considerațiune al d-voastră

cu stima:
Teodor Filip,
protopopul Pesteșului.

NOUTAȚI

Arad, 7 Maiu st. n. 1897.

Congregația comitatului Arad.

Amintim încă-odată cetitorilor noștri, că ziua de 10 Maiu st. n., când se va ține adunarea generală de primă-vară a comitatului Arad, este aproape.

Având a se debate aici multe lucruri de însemnătate și de mare interes și pentru noi, rugăm din nou pe toți membrii români din comitat, ca să se înfățișeze cu toții la această adunare și fiecare din ei să-și spună cuvântul întru apărarea intereselor poporului nostru.

La temniță. La 3 Maiu n., dl. Ioan Neagu, capelan în Glodna-Română, a intrat în temnița din Seghedin, pentru a-și începe osânda de șese luni, la cât a fost osândit pentru agitațiune.

Românii cu inimă sânt rugați să-i ajute familia rămasă în mizerie. Adresa: Glodna-Română, p. u. Faget.

Țarul la Viena. În cercurile din apropierea curții vieneze se vorbește, că în călătoria, ce Țarul o va face în Septembrie la Roma, pentru a visita pe regele Umberto, va face o nouă vizită și la curtea din Viena.

Suveranii României în străinătate. Părechea regală a României de mai multe zile petrece deja în Abbazia. După-cum li-se raportează foilor din Pesta, auguștii Suverani, însoțiți de părechea principară de Luxemburg și de principele Leopold au făcut zilele acestea o excursiune la vestita peșteră din Adelsberg. Mai ales M. Sa Regina Elisabeta cu deosebit interes a admirat frum-

sețile naturale ale peșterii, ear' la depărtarea Sa de acolo și cu iscălitura Carmen Sylva a scris în cartea vizitatorilor următoarele cuvinte poetice: „Și sub pământ își au poveștile patria lor.”

Regele Sârbiei în Muntenegru. De câteva zile tinerul rege Alexandru al Sârbiei petrece la curtea principelui de Muntenegru, unde a fost primit cu multă voie bună. — La prânzul dat eri la curte atât principele, cât și oaspele-rege și-au spus reciproc câte-un toast, în care au accentuat raporturile de bună prietenie, ce există între dânsii. După prânz principele împreună cu oaspele său regal au eșit pe balcon, spre a mulțami poporului pentru ovațiunile lui pline de însuflețire la adresa suveranilor. Seara s'a dat la palat un bal, pe care l-a deschis regele Alexandru cu principesa Xenia. Regele Sârbiei pleacă azi din capitala Muntenegrului.

„Cordiana”. Fondatorii „Cordiane” roagă pe domni primitori de prospecte pentru subscrierea de acțiuni, să binevoască a le înăpăia ori-cum ar fi, până la 15 Maiu st. n., deoarece-ce a doua zi de Rusalii 2/14 Iunie a. c. se va ține adunarea generală constituantă conform §-lui 154 din legea comercială, în Foventea (Fofeldea) „Vila Cordiana”. La adunarea generală sunt invitați prin aceasta conform §-lui 155 l. c., toți acționarii, cari vor pute participa sau în persoană sau prin plenipotență având de fiecare acțiune câte un vot însă mai mult ca 10 voturi nimenea nu poate avea, fie numărul acțiunilor ori-cât de mare. Obiectele de pertractare vor fi: 1. Raportul fondatorilor. 2. Constatarea subscrierii capitalului social. 3. Constituerea societății cu un capital deocamdată de 30.000 coroane. 4. Admiterea operațiunilor de până acum ale „casiei Daniel R. Cordescu” de aici. 5. Stabilitatea statutelor. 6. Alegerea comitetului de supraveghere. 7. Absolvirea fondatorilor de responsabilitatea prevăzută în §. 152. l. c.

Proces verbal.

Diferendul de onoare, ivit între dl. Sever Bocu și între dl. Dr. Ioan Suciu, s'a aplanat azi pe cale cavalierească.

Arad, 5 Maiu 1897.

Dr. Ștefan C. Pop,   Russu Șiriani,
Dr. Ilie Precupăș,   L. Popovici,
martorii dlui Dr. I. Suciu.   martorii dlui S. Bocu.

Hymen. Dl. Atanasie Todan, ales preot în Chesinț, se va cununa la 9 Maiu n. cu d-șara Veturia Vuculescu în Șoimoș.

† Iosif Pop, proprietar în Sibiu și vice-president al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului”, a încetat din viață astăzi, Marți, 4 Maiu n. la orele 3 dimineața. Reposatul, trecut la cele eterne atât de timpuriu, ca absolvent al academiei agronomice din Ung. Altenburg, și ca econom practic, a făcut bune servicii Reuniunii, carea i-a conezcut onorificul post de vice-president, mai ales atunci, când pîmul president al acestei Reuniuni, dl. Eugen Brote, constrins a fost a părăsi patria, când primul vice-president demisionase și când actualul president, pe atunci membru în comitet, dl. Demetriu Comșa, se afla sub grele zăvoare în temnița din Vaț, pentru a neamului fericire. Comitetul central al Reuniunii, precum aflăm, va asista în corpore la înmormântarea, ce se va face Joi, și va depune o coroană pe sicriul repostatului. În veci pomenirea lui!

„Vulturul”, singura foaie umoristică la noi, apare în Oradea-mare cu un sumar variat și hazliu. Deasemenea aduce gravuri în fle-care număr. Redactor este dl. Iustin Ardelean. Abonamentul pe an e 6 fl.

Limba română în Macedonia. După o știre din comuna Moldovisce (Macedonia), valiul din Bitolia a comunicat Eforiei școalelor române un ordin sosit din Constantinopol, prin care se permite întrebuintarea limbii românești în biserică. E de notat, că acest ordin, care a făcut printre populația românească cea mai bună impresiune, a fost comunicat telegrafic valiului, care de urgență a încunostințat despre aceasta Eforia școlară.

O artistă în gura morții. De mai multe zile vestita artistă tragediană din Viena Șarolta Wolter se află greu bolnavă așa, că înșiși medicii au abzis cu totul de speranța reînșanțoserii ei. În toate păturile sociale vieneze cea mai adâncă compătimire se manifestă față de soartea celebrei artiste. Majestățile Lor zi de zi se informează direct despre starea boalei, exprimându-și condolența Lor față cu greu bolnava artistă.

În clima sudică se poate. Din Jimbolea (comitatul Timișului) se știe, că mai zilele trecute s'a prezentat la matriculatul de stat de acolo un rar cas de naștere a unui băiețel, ai cărui părinți abia au eșit din vârsta copilăriei: tatăl e de 17 ani, ear' mama de 14 ani.

Piața din B.-Pesta.

Prețul grânelor.

Grâu fl. 7.50-7.52; porumb (cucuruz) fl. 3.35-3.37; sâcară fl. 5.75-5.77; Orz fl. 4-4.20; ovăș fl. 5.34-5.36; mohor (sămentă) fl. —; bicău (sămentă) fl. —.

Posta redacțiunii.

Sph. Tot aștept.
Stanciu, Boba-Veche. Nu, n'are valoare.

ULTIME ȘTIRI

Războiul greco-turec.

Larissa, 7 Maiu.

Ieri s'au luat ultimele dispozițiuni în privința punerii în rînd de bătaie a trupelor. Edhem-pașa a plecat din Larissa însoțit de atașatii militari străini.

Se poate ca încă azi să se deo o bătălie hotărîtoare la Farsalos. Avant-posturile grecești au și fost silite ieri să se retragă, după un viu schimb de focuri spre grosul oștirii.

Atena, 7 Maiu.

Oștirea comandată de principele de coroană s'a retras în ordine spre Domikos, unde va aștepta să dea piept cu Turcii. Din Farsalos Grecii au plecat încă de ieri.

După știrile mai nou, necontrolate încă, deoarece-ce legătura telegrafică este sistată, divizia Smolensky se retrage spre Volo, pentru-ca aici, sub paza flotei culașate, să se întrunească cu grosul oștirii.

Atena, 7 Maiu.

La Farsalos s'a dat o luptă, care a durat mai multe ore. Principele de coroană a luptat în cele dintâi rînduri. Soldații îl aclamau. Artileria turcească a ajuns în poziție de a bombardă orașul. Turcii au fost însă respinși.

Constantinopol, 7 Maiu.

Concentrarea trupelor este terminată. Au mai fost trimise spre frontiera Greciei, până ieri, 27 batalioane de redif. Înțarite astfel, corpurile de armată, cari luptă în Epir și Tesalia, vor provoca bătălia, care va hotărî asupra soartei Greciei.

Redactor responsabil: Ioan Russu Șiriani.

Hajek Antal

Sticlărie, porcelan vase de peatră, oglinzi, cadre, rame de cadre și lampe

MARE DEPOSIT

în Arad, curtea de sticlărie, strada Forray Nr. 7.

Recomand marele meu deposit în care se află tot felul de articole ce cad în această categorie precum: garnituri pentru prânz, ceaiu, cafea moeca și pentru spălat, cele mai ieftine și în cel mai bogat asortiment. Cele mai fine garnituri lucrate din sticla indigenă și franceză — pentru vin, apă, bere și liqueur, foarte ieftine și fine.

Lampe pentru masă și de acățat Dittmar, pentru petroleu, de asemenea se află cele mai noue inventate, și de cele mai bune calități de lampe cu spirt; cele mai bune și durabile calități tacâmuri alpaca și Steyr, oglinzi, cadre și rame pentru cadre.

Arangamente pentru hoteluri, birturi, cafenele provăzute cu inscripții sau monograme; tot felul de articole pentru arangiarea de bucătărie în asortiment abundanț și excepțional de ieftine se pot căpăta.

În atelierul meu pentru văpsirea de porcelan

care e unicul în Arad și jur se execută obiectele cu mult gust. — Comandele pentru întregirea de garnituri se efectuează punctual.

Mai departe îmi permit a atrage atențiunea onorabl. domni neguțatori de vinuri și bere asupra renumitelor butelii Siemens, pentru vin, bere și cognac de calitate neîntrecută și cari exclusiv numai dela mine se pot procura.

De asemenea recomand atențiunei onorabl. comersanți din loc și provincie vasele mele de peatră indigenă pe care în urma unei favorabile cumpărări sunt înlesnit a le vinde ieftin ca nimeni altul.

Toate lucrările de sticlărie ce se cer la edificii le execut prompt și foarte ieftin.

Pe când rog onorab. public să binevoască a cerceta depositul meu semnez cu toată stima

Hajek Antal,

ARAD, curtea de sticlărie.

(46) 5—

1217.1897. tkvi szám. [62] 1-1

Arverési hirdetményi kivonat.

A m. radnai kir. jbiroság mint telekkönyvi hatóság közhirre teszi, hogy Victoria tkptár és hitel intézet mint részvény társaság végrehajtatónak Gyura Partenie végrehajtatást szennvedő elleni 140 frt tökekövetelés és járulékal iránti végrehajtatási ügyében a kir. törvényszék (a m. radnai járásbiróság) területén levő Monorostia községben fekvő a monorostisi 29 számú tkjvben A I. I. 3-8. sor 67 sz. beltelkes ház. 198. 291. 384. 445. 454. 68'a hrsza külsőségre az arverést 402 frt kiban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanak az 1897. évi május hó 31-ik napján d. e. 10 órakor a Monorostia község házában megtartandó

nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatulni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanak becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt, óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt M. Radnai, 1897. évi aprilis hó 20 napján.

A m. radnai kir. jbiroság, mint telekkönyvi hatóság.

Dr. Embel,

kir. aljárabíró.

Radu Ursu

recomandă publicului român din loc și provincia **atelierul de ras, frisat și ori-ce alte servicii sanitare** permise de lege aparținătoare la acest ram de industrie

aflător în strada Déak Ferencz (Hotel Vass)

SERVIT PROMPT CU COMODITATE ȘI GUST

Afară de aceasta recomandă **magazinul** seu de pudră, săpun și diferite soiuri de parfumerii.

[28] 8—10

Banca generală de asigurare mutuală.

(33) 8—

„TRANSILVANIA“

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă condițiunile ceta mai favorabile:

1. în contra pericolului de foc și exploziune; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile etc;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri să dau, și oferte de asigurări să primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Ciomad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal prin

Agentura principală din Arad.

(Strada principală Nr. 2 vis-à-vis de casa orașului, edificiul institutului de credit „Victoria“, etagiul II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Aduc la cunoștința p. t. publicului, că în

ATELIERUL MEU

din Piața Tököli nr. 8, se confecționează cele mai bune și solide ghete pentru domni și dame, precum: „Spiegel“ de vach, lac rusesc, lac american negru și galben, jevroix francez, chagrîn de vițel negru și galben. Primesc comande care se execută prompt.

Francisc Rognean,
pantofar în Arad.

(41) 17—

Juliu Deresty

atelier central pentru modă de dame și domni în Arad.

16, Piața Libertății, 16.

ear' filiala acestuia în piața Andrássy 18, față în față cu Hotel Central.

Recomandă pentru sezonul de primăvară și de vară toate novitățile.

Mare colecțiune de pânuri pentru moda de dame colorite, dimpreună cu toate podoabele și cele aparținătoare.

Magazin bogat de umbrele din cele mai moderne, crețe și netede.

Chiffonuri de ale lui Schroll și pânze de ale lui Siegl și deposit mare de haine de pat și pânzături de masă. Sefruri de plisse, crotonuri de ale lui Cosmanos, bune de spălat, dela 18 până la 40 er. Tivituri și toate cele trebuincioase pentru croitorie.

Recomand cu toată căldura atelierul de confecțiuni de dame întemeiat în anul 1884 ce se bucură de cel mai bun renume și stă sub conducerea personală a soției mele. Un facon de toiletă 6—9 fl. și toate confecționările referitoare la acest resort se primesc spre lucrare în prăvălie (dughean) precum și atelierul meu de confecțiuni, care se găsește în casa mea proprie din strada Morarilor de jos Nr. 8. Pentru cea mai bună croire luăm răspunderea.

Prețurile vor fi cele mai moderate.

Tot la mine se găsește și un mare magazin de Reverende negre din lână curată pentru preoți gr.-or., a 2 fl., 2 fl. 50 cr., 3 fl. și 4 fl.. de soiul cel mai greu, din care pentru o revereandă sunt de ajuns 4 m. dimpreună cu toate cele trebuincioase.

Confecționarea unei reverende de calitate cea mai grea nu costă mai mult de 20—25 fl. și 30 fl. Primim toată răspunderea pentru buna conf.

Brâne preoțești roșii sau vinete fl. 5—6 50 cr. și negre fl. 3. Pra-pori pentru biserică, răpizi, adăjdii, stichare se pot comanda în bogatul meu deposit.

Rugându-mă pentru binevoitorul sprișiu, semnez cu toată stima

Juliu Deresty.

(40) 6—